Mireasa neagră, o carte neobişnuită...

Lansată în cadrul manifestărilor „Zilele municipiului Piteşti”, în Sala Mare a Primăriei, cartea prozatorului **Marin Ioniţă** - **Mireasa neagră** -, a avut parte de o bună şi caldă primire, dacă ţinem cont de cei care s-au pronunţat cu privire la proza sărbătoritului şi de actorul Florin Dumitru, care a citit câteva pasaje din volum.

„Mulţumesc cetăţeanului de onoare, profesorului Marin Ioniţă, care face atâtea lucruri pentru cultura noastră. Recunosc că nu am avut, la începutul mandatului meu, parte de o presă prea bună din partea domnului Ioniţă. Dar dumnealui s-a implicat, apoi, în mai multe acţiuni culturale, ce au avut rolul de a face cunoscut oraşul nostru în lume”, a spus Tudor Pendiuc, primarul oraşului Piteşti.

Mireasa neagră este scrisă în anul acesta, pe patul de spital. „Cartea, aflată la marginea tragicului, se citeşte dintr-o suflare. Ea are o frază sacadată, ruptă. Am observat că dl. Ioniţă nu este în niciun dicţionar literar, deşi el merită acest lucru. Poate că acum, în noua ediţie, va fi cuprins. Dar astăzi, „scriitorul trebuie să se ocupe chiar el de imaginea lui”, afirmă la microfon criticul Nicolae Oprea.

„*Mireasa neagră* este o carte neobişnuită... Ca scriitor, eu sunt pe raftul 3-4 al literaturii. Sunt elevi de-ai mei care scriu mai bine ca mine”, completează Marin Ioniţă, care ţine neapărat să se privească într-o oglindă care îl deformează.

Ziaristul Nicolae Badiu, editorul cărţii, găseşte că „*Mireasa neagră* este o carte vioaie. El scrie frumos şi chiar vesel despre moarte. De ce, atunci, acest titlu - *Mireasa neagră?* Dar să vedeţi cum vorbeşte prozatorul despre sex... E fantastic! Marin Ioniţă este un Gică Petrescu al literaturii argeşene. Este o marcă înregistrată de Piteşti. Cu el suntem mai bogaţi.”

„Cartea este surprinzătoare, pentru că ea apare ca un râu al gândirii, pentru că e scrisă „fără frână”. Este o carte a spaimei, dar şi una a curajului. Seamănă cu un documentar în

apropierea morţii”, mărturiseşte Magda Grigore, fosta elevă a autorului.

În ceea ce ne priveşte, am remarcat pe alocuri pasaje poetice atunci când ficţiunea scapă de prozaism şi este lăsată să colinde. Altfel spus, „La mulţi ani!”, domnule Marin Ioniţă.

(C.L.)

După 20 de ani...

După 20 de ani, o parte dintre elevii profesorului şi pictorului Ion Pantilie se reîntâlnesc cu maestrul lor într-o expoziţie de arte plastice la Galeria Metopa din Piteşti. Expun, aşadar: Ion Pantilie, Alexandru Sibiceanu, Petruţa Buşcan, Luciana Toma, Rozalia Bratu şi Marius Cristea.

Cuvântul de deschidere, care a recapitulat povestea şcolar-administrativă a grupelor de specialitate (pictură, grafică, sculptură, pictură monumentală) ale Liceului de Artă din Piteşti de acum 20 de ani, i-a aparţinut profesoarei Carmen Oprescu, iar cuvântul de specialitate a fost rostit de pictorul Ion Pantilie.

Lucrările expuse sunt de o mare diversitate, unele sunt de pictură (Ion Pantilie şi Rozalia Bratu), altele de grafică, de grafică picturală şi chiar de factură religioasă. În mare, văd o expoziţie care îmi spune că elevii profesorului Ion Pantilie nu au trecut zadarnic prin paleta lui. Deşi, cu toţii, şi-au făcut o altă paletă. **(C.L.)**

Lector

Gulagul cărţilor

Îmi aduc aminte: două cărţi, una foarte voluminoasă, alta mai subţire, suplimentară, au marcat începutul adolescenţei mele. Titlul lor: **Publicaţii interzise**. Le răsfoiam îndelung, surprins de numărul imens de autori şi scrieri, unele fiindu-mi deja cît de cît cunoscute, cărora nu li se mai dădea dreptul de-a exista în lume, aidoma unor delincvenţi care s-ar fi cuvenit să stea după gratii tot restul vieţii. Oare cu ce-au păcătuit atît de grav? Îmi venea greu să-mi dau un răspuns, dar simţeam o strîngere de inimă ca-n faţa unei catastrofe, eu, copilandrul îndrăgostit de cărţi.

O amplă cercetare semnată de **Liliana Corobca*** ne permite acum să luăm cunoştinţă de detaliile acestui fenomen odios pe care l-a reprezentat în ţara noastră scoaterea din circulaţie şi, frecvent, distrugerea cărţilor sub regimul comunist. O teroare exercitată nu doar asupra oamenilor, ci şi asupra unor entităţi ce dădeau conţinut conceptului de cultură. O manipulare a unei „culturi noi", care nu găsea alt mijloc de-a se impune decît distrugerea fără scrupule a ceea ce o preceda. Istoria cunoaşte cîteva momente similare. Rugurile de cărţi ale naziştilor (încă o dovadă a înrudirii totalitarismelor) şi, deşi mai puţin ofensiv, *indexul* Bisericii catolice. De un trist haz e împrejurarea că dogmatismul ecleziastic constituia un model pentru dogmatismul marxist-leninist, bizuit pe ateism… În orice caz, nu e vorba de o măsură colaterală, luată de subalterni „eretici", ci, iniţial, chiar de vîrful suprem al ideologiei, care a fost unul din „clasicii" săi, Lenin. Intelectualii occidentali gauchişti, dispuşi a vedea într-însul un spirit „luminat", care n-ar putea fi învinuit de fărădelegile comunismului, apărute, în opinia lor, doar odată cu venirea la putere a lui Stalin, ar trebui să ţină seama de măsurile dure adoptate de acesta, îndată după revoluţia bolşevică, împotriva presei „burgheze", „duşmănoase".

Prin „Decretul Presei", publicat în ziarul *Pravda* din 10 noiembrie 1917, aceasta era socotită a fi nu mai puţin primejdioasă decît „bombele şi mitralierele" inamice, drept care se adoptau măsuri „temporare şi extreme", care, în realitate, urmau să dureze pînă la finele cîrmuirii comuniste. Avea loc, altfel spus, suprimarea libertăţii cuvîntului tipărit. Fără întîrziere, Lenin a semnat şi un decret pentru înfiinţarea Tribunalului Revoluţionar al Presei în cadrul tribunalului Revoluţionar, care viza sancţionarea celor ce ar publica texte „împotriva intereselor poporului revoluţionar", mergînd de la amenzi pînă la privarea de libertate şi trimiterea în exil a celor în cauză. Practic, toate tipăriturile se aflau la voia Cenzurii Militare. Înfiinţarea, în 1922, a unei Direcţii Generale pentru Literatură şi Tipărituri (*Glavlit*) aducea ca noutate trecerea unei părţi din atribuţiile Cenzurii Militare către organele Securităţii. Aşa arăta leninismul în acţiune! În consens, Troţki atacă „literatura burgheză care influenţează tineretul muncitor şi îl otrăveşte", ajungînd la o concluzie „consolatoare": „Trebuie să edităm în cantităţi mari şi cît mai repede acele opere literare, care sunt pătrunse de spiritul nostru". Iar Krupskaia, ajunsă preşedinta Direcţiei Politico-Educative a *Narcompros*-ului, dă o indicaţie precisă: „Intensificarea muncii politico-educative nu poate fi îndeplinită, dacă conţinutul bibliotecilor nu va fi eliberat de cărţile contrarevoluţionare şi dăunătoare". Iată ce s-ar cuveni epurat „în mod concret": „În domeniul psihologiei, filosofiei şi eticii – cărţile în spirit duşmănos faţă de socialism şi materialismul dialectic. În domeniul religiei, trebuie să existe numai literatură antireligioasă şi antibisericească. În domeniul ştiinţelor naturale – (trebuie scoase) cărţi care amestecă ştiinţa cu invenţiile religioase, reflecţii despre imoralitatea darwinismului şi a materialismului". Într-o notă de subsol, se menţionează că „urmează o listă de cărţi ale ruşilor emigranţi, ediţii princeps, romane istorice din epoca prerevoluţionară, romane de aventuri din literatura universală". Nota în chestiune evidenţiază faptul că epurările în chestiune din anii 1920 au căpătat o asemenea extensie, încît „din biblioteci au fost epurate şi distruse mai mult de jumătate din fondurile de cărţi".

Cenzura precum şi politica de epurare a tipăriturilor, introduse în România după 23 august 1944, au avut drept paradigmă măsurile similare din URSS. Din capul locului s-a produs o intervenţie nemijlocită a ofiţerilor sovietici, care invocau „aplicarea articolului 16 din Convenţia de Armistiţiu", ce suna astfel: „Tipărirea, importul şi răspîndirea, în România, a publicaţiilor periodice şi neperiodice, prezentarea spectacolelor de teatru şi a filmelor, funcţionarea staţiunilor TFF, Poştă, Telegraf şi Telefon, vor fi executate în acord cu Înaltul Comandament Aliat (sovietic)". Obedientă fără măsură faţă de puterea ocupantului, cîrmuirea de la Bucureşti s-a străduit a reconstitui fazele *Glavlit*-ului sovietic, controlînd presa necomunistă pînă la totala suprimare, epurînd cărţile şi periodicele indezirabile, desfiinţînd librăriile private şi anticariatele, pedepsindu-i pe insubordonaţi. În 1949 a luat fiinţă Direcţia Generală a Presei şi Tipăriturilor, însă terenul era deja în bună parte „curăţit" prin acţiuni samavolnice, nu o dată dirijate de abuzivii militari sovietici. S-au produs atunci cele mai grave distrugeri ale fondului de carte pe care le-a cunoscut ţara noastră. Igienizarea ideologică se săvîrşea prin operaţiuni dezastruoase. Din exces de zel, destui funcţionari cu vederi obtuze nu se mărgineau a elimina doar cărţile taxate drept „duşmănoase", sortind flăcărilor biblioteci întregi. Funcţiona un soi de sumbră complicitate întru nimicirea tipăriturilor între ofiţerii armatei de ocupaţie şi consilierii autohtoni. Să reţinem totuşi că pretenţiile ofiţerilor ajungeau în unele cazuri la un atare grad al abuzului, încît colaboratorii lor români cutezau a li se opune. Iată opinia unui consilier regional de propagandă din Iaşi: „Luîndu-se în discuţie problema epurării cărţilor cu conţinut fascist, s-a format, sub preşedinţia subsemnatului, o comisie care să cerceteze pe teren modul cum s-au aplicat dispoziţiile legii. Membrii comisiei aliate de control au cerut ca această comisie, din care fac parte şi doi ofiţeri ai Armatei Ruse, să controleze, în afară de librării şi anticării, bibliotecile particularilor şi ale instituţiilor publice. Subsemnatul am obiectat că legea a cărei aplicare o controlăm, nu pomeneşte nimic de bibliotecile particularilor din locuinţele cetăţenilor şi că ea nu dă nimănui nici un drept de a intra în

locuinţa particulară a cuiva şi a-i controla şi epura cărţile. Afară de faptul că acţiunea aceasta ar fi ilegală, dar ea ar putea produce, în mod evident, şi consecinţe politice neplăcute". Se întîmpla ca bibliotecarii să opună o rezistenţă a bunului simţ în faţa barbariei la care asistau. Un colectiv de cenzori care controla Biblioteca Regională a Aşezămintelor „Astra" din Sibiu, avînd impresia că salariaţii acesteia nu vădesc „mai multă tragere de inimă", cer demiterea a doi dintre ei: „E vorba de bibliotecarul-şef Gherasim, care în mod ostentativ nu lucrează nimic în timpul cît echipa noastră triază cărţile, care a păstrat cu deplină conştiinţă cărţi interzise în bibliotecă şi care ia apărarea cărţilor pe care echipa le scoate încercînd în acest fel să abată oamenii noştri de la principiile trasate de noi. În al doilea rînd, e vorba de bibliotecara Cristea, de la Periodice, care a dat lectorilor (mai cu seamă elevi) cărţi nedifuzabile, cărţi vulgarizatoare în legătură cu educaţia sexelor, neducînd nici o muncă de îndrumare pentru lectura cărţii noi". Sînt exponenţi curajoşi ai luptei pentru apărarea cărţii. Din ce în ce mai puţini, topiţi în anonimat, dar jalonînd o conştiinţă a rezistenţei anticomuniste pe plan cultural.

Oricum, nimicirea cărţii a atins proporţii impresionante. Deloc mai prejos decît naziştii pe care-i execrau, emulii lor comunişti n-au şovăit a arde vagoane de cărţi nu numai ca un semn de dispreţ faţă de cultură, ci şi cu trufia stupidă a instaurării unei ere a „omului nou", rod al violenţei, robot al partidului unic, neavînd nevoie decît de vulgata ideologiei care era propaganda. Un consilier al Regionalei de partid Cluj îşi consemnează activitatea josnică prin astfel de formule birocratice: „Acest control făcut tipografiilor, librăriilor, bibliotecilor şi anticăriilor din Cluj şi Regională este ultimul şi deci cel mai complect. El a fost precedat de un altul făcut tot de noi, în decursul lunilor Ianuarie, Februarie şi Martie, care s-a soldat cu blocarea şi confiscarea unui număr de 4000 (patru mii) volume. După ce va fi terminat controlul acum în curs, vom proceda la arderea materialului adunat, în asistenţa unei comisii care va semna procesul verbal încheiat cu această ocazie". Ura împotriva cărţii a unor asemenea troglodiţi nu avea margini. Dacă la început pustiirea bibliotecilor se săvîrşea sub pretextul „defascizării", treptat ea a fost extinsă la tot ceea ce se situa în afara accepţiei proletcultiste. Într-un raport din septembrie 1950, se preciza concludent: „Serviciul Controlul Cărţii şi-a lărgit treptat sfera de activitate, urmărind evoluţia politică a ţării şi întărirea regimului de democraţie populară, trecînd de la opera de defascizare propriu-zisă la aceea de înlăturare a materialului răspîndit de putreda cultură burgheză, barieră ideologică pe care clasa muncitoare trebuie s-o înlăture în drumul său spre socialism".

Dar să vedem ce fel de titluri erau sacrificate. Dintr-un raport din 1950, aflăm: „*Cronicul Romāno-Moldo-Vlahilor*, de Dimitrie Cantemir, Iaşi, 1835, *Anastasimatar*, trad. de Anton Pann, Bucureşti, 1854, *Istoria lui Numa Pompiliu, al doilea craiu al Romei*, trad. din franceză de Alex. Beldiman, 1820, *Manual de Istorie a Principatelor* de Fl. Aaron, 1839, *Povăţuirea către economia de cîmp*, Buda, 1806, *Gramatica Romano-Gallica*, Buda 1833." Dintr-un alt Raport din 1948: „S-au scos, fără nici un fel de alegere, absolut toate periodicele începînd cu Revista «Curierul de ambe sexe» a lui Heliade Rădulescu, «Gazeta Transilvaniei», «Dacia» şi altele şi pînă la «Analele Academiei Române» şi extrasele din Anale, pe care, indiferent de conţinut, le-au retras din biblioteci pentru motivul, credem, că au caracter de periodicitate. La fel poate, a fost considerat şi «Dicţionarul limbii române» al lui August Treboniu Laurian care, apărînd treptat în fascicole, a fost considerat periodic". Şi încă: „S-au retras toţi clasicii antici (Aristofan, Sallustius, Eschil, Helevetius (*sic!*), Sofocle, Xenofon, Cornelius Nepos, Cicero, Ovidiu, Titus Livius), unii din ei în ediţii diferite româneşti şi franceze". Nefasta listă continuă cu Anatole France, Lev Tolstoi, Fénelon, Lord Byron, Maupassant, Montesquieu, Alfred de Vigny, Émil Zola, Goethe. Criteriile enunţate alunecau aşadar în delir. Dintr-un alt raport, din 1951: „bibliotecile au rămas golite de clasici, deoarece majoritatea ediţiilor existente erau comentate de Adamescu, C. C. Giurescu, P. P. Panaitescu, Haneş etc., ale căror prefeţe fiind prea ample nu se puteau scoate fără riscul distrugerii cărţii". În alte texte de aceeaşi speţă întîlnim numele unor T. Maiorescu, Xenopol, Iorga, Dobrogeanu-Gherea, Grigore Alexandrescu, Spiru Haret, C. Stere, Coşbuc, Caragiale, Goga, E. Lovinescu, G. Călinescu, Petre Pandrea, Mihail Ralea. Drama aceasta antilivrescă are însă şi un aspect ridicol. Debarasîndu-se treptat de aderenţi şi chiar de căpetenii, regimul comunist ajunge să treacă la index şi producţiile acestora. Dintr-un Plan de măsuri din 1958, aflăm că trebuie retrase lucrări ale unor Doncea Constantin, Răceanu Grigore, Miron Constantinescu, Pavel Ştefan, Bâgu Vasile, I. Chişinevschi, Dumitru Popescu şi chiar ale unor Molotov, Malenkov, Kaganovici, Şepilov. N-a fost cruţat nici Lucreţiu Pătrăşcanu şi nici măcar Petru Groza. Revoluţia îşi devoră copiii, nu-i aşa? Dar asta nu e tot. Mai urmează o „bombă". O Notă din 1963 ne aduce la cunoştinţă că au fost „retrase din circulaţie lucrări – ale cui credeţi? – I. V. Stalin, („toate lucrările") Mao-Tze-dun (idem). „Lada de gunoi" a istoriei, sintagmă lansată de Troţki, se vede că e suficient de încăpătoare…

Să remarcăm că barbaria primelor valuri ale epurării a cedat parţial, cu timpul, în favoarea unor atitudini aparent mai suple. Să fi intervenit o viclenie de imagine sau pur şi simplu un interes comercial din partea oficialităţii? La un moment dat furia distructivă s-a văzut înlocuită de un control mai atent, în măsură a recupera valoarea unor cărţi vechi, cerute de instituţii din străinătate, dispuse a plăti în valută, ceea ce, evident, convenea statului. Întîlnim o apreciere de acest gen: controlul cărţilor „a necesitat o triere amănunţită, deoarece am constatat că există şi cărţi de valoare care trebuie cruţate. Am găsit acolo în primul rînd cărţi vechi din primele tipărituri din ţară, cu literă slavonă, unele din exemplare rare tipărite la Episcopia Buzăului, cîteva exemplare ieşite din tipografia din Buda sau din primele tipografii ale Munteniei şi Moldovei". Dar marea mistificare a avut loc în 1977, cînd, după cum se băteau cu pumnii în piept oficialii ceauşişti, cenzura a fost… „desfiinţată". Ce s-a întîmplat în realitate? Direcţia Generală a Presei şi tipăriturilor (DGPT), transformată, în 1970, în Comitetul pentru Presă şi Tipărituri (CPT), şi-a transferat (nu anulat!) structurile represive asupra Consiliului Culturii şi Educaţiei Socialiste (CCES), loc confortabil în care s-au regăsit numeroşi cenzori. Astfel, *de facto*, cenzura a ajuns să funcţioneze pe mai multe filtre, aici intrînd Ministerul Culturii şi Învăţămîntului precum şi redacţiile editurilor şi periodicelor. Era una din fraudele propagandistice ale „epocii de aur". Repliindu-se după episodul relativei liberalizări din 1964-1965, conducerea comunistă a înţeles a deruta conştiinţa cetăţenilor nu doar printr-un naţionalism deturnat, ci şi printr-o iluzie a unei iluzii: o aşa-zisă revenire la atmosfera concesiilor liberalizante…

Gheorghe GRIGURCU

***Liliana Corobca**: *Epurarea cărţilor în România (1944-1964). Documente*, Ed. Tritonic, 2010, 384 p.

JULES HURET
Anchetă asupra evoluţiei literare

Cele două convorbiri cu Edouard ROD şi Papus TAILHADE (Laurent TAILHADE) au fost realizate de Jules Huret, în anul 1891, în *l'Echo de Paris*. Ele fac parte din *Anchetă asupra evoluţiei literare*, publicată ulterior în volum la Biblioteca Charpentier în anul 1891.

Edouard ROD

„Cred că literaturii naturaliste i-a trecut timpul” *

Domnule,

Mă simt cât se poate de jenat să vă prezint în câteva rânduri părerea mea despre toate întrebările pe care aveţi amabilitatea să mi le adresaţi. Numai întreaga filosofie a literaturii contemporane v-ar putea răspunde la chestionarul dv.

Cred că literaturii naturaliste, fără a fi epuizată, i-a trecut timpul: nu numai din cauza exceselor câtorva dintre adepţii săi, cât mai ales pentru că ea a constituit expresia literară a unei întregi mişcări pozitiviste şi materialiste care nu mai răspunde cerinţelor actuale. Privirea cea mai superficială asupra stării lumii ne arată că, în toate domeniile, ne aflăm în plină reacţiune. Această reacţiune a înlăturat naturalismul. Este oare o eroare de moment? Este, dimpotrivă, începutul unei epoci de certitudini şi de temeinicie politică, morală şi religioasă? N-am idee: vom vedea sau nu.

De altfel, îmi pare evident că naturalismul a fost foarte util la timpul său: a introdus precizie în roman şi viaţa în stilul narativ, ceea ce este ceva, ca să nu mai vorbim de libertăţile şi îndrăznelile pe care le-a introdus în literatură şi care, datorită lui, sunt acum acceptate. De asemenea, din câte observ, există o filiaţie directă între naturalism şi psihologism, în ciuda diferenţelor aparente.

Nu mă voi hazarda să fac profeţii cu privire la viitorul literaturii actuale. Psihologii şi simboliştii îmi par a fi fraţi aproape gemeni: cred că diferenţele care îi despart ţin mai ales de deosebirile de temperament şi de imaginaţie.

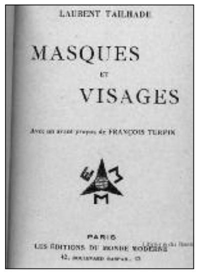
Poeţii sunt simbolişti: spiritele precise se mulţumesc să fie psihologi. Poate că simboliştii vor fi cei care vor face literaturii serviciul semnalat de a o salva de abstracţiunea clasică. Cu siguranţă că aceasta o ameninţă. Dar are şanse să evite pericolul, pentru că nimic nu reîncepe identic.

Întrebarea *încotro ne îndreptăm?* rămâne, deci, sub o rezervă totală. În confuzia opiniilor contradictorii, a şcolilor care bâjbâie, a tuturor ideilor care se agită în straturile superioare ale literaturii, cel care ar dori să zărească un drum mai clar decât alţii ar fi un mare temerar. Din partea mea, v-am spus deja, cred în reacţie, în toate sensurile acestui cuvânt. Dar, până unde va merge această reacţie? Acesta este secretul viitorului. […]

Geneva, 24 februarie 1891

* Titlul ne aparţine

Papus TAILHADE (Laurent TAILHADE)

„Simboliştii, psihologii, decadenţii îşi fac iluzii crezând că fiecare dintre mişcările lor va marca o mare epocă literară” *

Dl. Papus este unul dintre magii pe care mediile oculte îl consideră aproape în unanimitate ca pe unul dintre cei mai serioşi şi mai informaţi. Este, în acelaşi timp, un savant şi un mag şi opinia sa despre starea şi evoluţia doctrinei magiei, pe care o ghiceam neinfluenţată de clanuri, avea o mare greutate în faţa altora.

- Credeţi - l-am întrebat, că există o legătură între dezvoltarea doctrinei magiei şi mişcarea literară?

- Cu siguranţă. Deşi sunt foarte filistin din punct de vedere literar, vă pot asigura totuşi că doctrina magiei este răspunsul la o reacţie împotriva doctrinelor materialiste în domeniul ştiinţelor, aşa cum simbolismul, psihologia, decadentismul răspund unei reacţii necesare împotriva pozitivismului, din care a apărut şcoala naturalistă. Joséphin Peladan, primul scriitor care a excelat în aplicarea doctrinei magiei în literatură, Paul Adam, Léon Hénnique şi chiar Maurice Barrès, care de atunci au aplicat principiile doctrinei magiei asupra unor puncte de vedere întrutotul personale, sunt principalii reprezentanţi ai acestei reacţii.

- Mai există şi alţi scriitori contemporani care, conştient sau nu, au fost influenţaţi în scrierile lor de doctrinele cabalistice?

- Din toate timpurile, literaturile au fost în mod clar iniţiate în ştiinţele oculte. Fără a ne întoarce la Dante, la Shakespeare sau Leonardo da Vinci, în zilele noastre Goethe, Balzac, Edgar Poe au fost iniţiaţi: Victor Hugo (în lucrarea sa *Willian Shakespeare*), Dumas-fiul, elev al lui d'Arpentigny şi Desbarolles; Zola, care ne dă o lecţie de chiromanţie în actul III, scena 10 din *Renée*, Sardou şi Flamarion, spirite celebre, legate mai mult sau mai puţin de ezoterism. Printre tinerii contemporani, poetul Albert Jhouny care a parafrazat *Zoharul* în versuri foarte frumoase, maestrul nostru, Catulle Mendes care a scris versuri superbe în *Hesperus*, inspirat de Swedenborg, sunt interpreţi conştienţi ai *Kabbalei*.

- Credeţi în dezvoltarea continuă a doctrinei magiei?

- Cred că doctrina magiei este un curent de tranziţie care răspunde unei cerinţe actuale a spiritului uman. Succesul publicaţiilor noastre ne demonstrează realitatea acestei idei. Dar nu cred că această mişcare trebuie să continue. Metoda ştiinţei oculte aplicată ştiinţelor noastre experimentale, literaturii noastre, chiar politicii noastre (aşa cum o face dl. Saint-Yves d'Alveydre), va genera un nou curent de idei: dar doctrina magiei nu va fi fost decât un element de tranziţie. După părerea mea, simboliştii, psihologii, decadenţii îşi fac iluzii crezând că fiecare dintre mişcările lor va marca o mare epocă literară. Ei sunt (spirite) ca Malherbe succedând unor Ronsard, dar nu nişte Racine. Un pendul pus în mişcare merge la început într-un punct extrem, apoi în celălalt şi nu revine la starea perpendiculară decât după numeroase oscilaţii: în literatură, cele două puncte extreme vor fi pe de o parte naturalismul, de cealaltă, simbolismul, doctrina magiei încearcă să restabilească echilibrul resuscitând o metodă rămasă mult timp ocultă...

Ce va ieşi de aici?... Viitorul sau dl. Tailhade ne va spune.

Traducere din limba franceză de
Liana ALECU

* Titlul ne aparţine

Scrisul – un mod complicat de-a cuceri femeile

De câte ori am citit răspunsurile scriitorilor la întrebări de genul „De ce scrieţi?" am fost dezamăgit. Mi se părea că toate acele răspunsuri sună fals, că n-au nici o legătură cu realitatea, că fac parte dintr-o politică a promovării propriei imagini sau doar dintr-o retorică a condiţiei de scriitor, folosită mecanic. „Scriu fiindcă n-aş putea trăi fără să scriu.", „Scriu pentru a spori, cu mijloacele mele modeste, frumuseţea lumii.", „De fapt nu scriu eu, prin mine se exprimă o conştiinţă superioară." etc., acesta este genul de filosofări-poetizări de care mă simt cu totul şi cu totul străin.

De ce scriu? Caut un răspuns în adâncul conştiinţei mele. Vreau să trec dincolo de straturile de explicaţii convenţionale care mi s-au sedimentat de-a lungul timpului în minte. Sap, sap, şi dau doar de sterilul mitologizărilor succesive, preluate de la alţii sau practicate de mine, la diferite vârste, pentru a-mi lua avânt existenţial ori pentru a mă apăra de dezaprobarea celor din jur.

De ce scriu? De ce dracu' scriu de o viaţă întreagă, când sunt atâtea altele de făcut pe lume? Mă uit în oglindă şi văd un bărbat masiv, care ar putea să taie copaci în pădure sau să împingă un tun prin noroaiele patriei şi care, în loc să se ocupe de aşa ceva, stă toată ziua gârbovit la masa lui de scris, cu cearcăne la ochi din cauza nopţilor nedormite, şi combină la nesfârşit cuvinte.

Înainte de a începe să scriu, am compus versuri – oral. Am fost un creator... folcloric. Bineînţeles, solitar. Aveam şase ani şi mă aflam în grădina casei din Suceava, în care locuiam atunci. Dintr-un măr a căzut un măr. L-am luat de jos şi am început să scandez:

„Am-un-măr-mare/ Bun-de-vân-za-re/ Dar-nu-vreau-să-l-vând/ Vreau-ca-să-l-mă-nânc."

Întorc pe toate feţele aceste versuri-vestigiu de la şase ani. Mă impresionează „ca" din versul „Vreau ca să-l mănânc". L-am introdus acolo abuziv, numai ca să-mi iasă ritmul. De unde ştiam eu însă ce e ritmul? Dar ştiam? Mai curând, simţisem că lipseşte ceva şi am adăugat o silabă. Probabil nu ştiam nici ce înseamnă „a vinde". Am preluat mimetic, de la maturi, ideea că de ceea ce vinzi nu te mai poţi bucura. Sau ceva de genul ăsta.

Nu se întrevede deloc *literatura* în acest prototext. Era mai curând o formă de exersare a corzilor vocale. O răbufnire ritmică a unei infantile exuberanţe de moment. Aşa cum loveam cu o nuia, ritmic, pomii din livadă, biciuiam cu sintagme liniştea din jur.

Îmi amintesc apoi de o poezie compusă – de data asta chiar compusă – la nouă ani, în clasa a doua, de fapt, în vacanţa dintre clasa a doua şi clasa a treia, în satul bunicii mele. Ţin minte totul amănunţit. Într-o noapte s-a răspândit vestea că undeva, la marginea satului, arde o casă. Eu, fraţii mei şi bunica ne-am îmbrăcat în grabă şi ne-am dus la faţa locului. Casa era cuprinsă în întregime de flăcări. Într-o parte a ei, grinzile de lemn, incandescente, se frângeau şi se prăbuşeau în jerbe de scântei. Oamenii se organizaseră ireproşabil. Aşezaţi într-un şir neîntrerupt, de la fântână până la casă, îşi dădeau din mână în mână găleţile cu apă, extrem de rapid.

A doua zi m-am aşezat la „masa de scris" şi am aşternut pe hârtie, cu inevitabilele ştersături de pe manuscrisul unui „poet", poemul *Incendiul*:

„În flăcări arde-o casă-n noapte,/ Toţi oamenii s-au adunat,/ Pe ici, pe colo se-aud şoapte/ Vorbind de ce s-a întâmplat.// Părând o feerie-a nopţii,/ Scântei se-mprăştie în sus,/ Aduce la mulţi mari emoţii,/ Însă de apă e răpus."

Remarc o exprimare stângace: „şoapte vorbind". Dar „aduce" la singular nu este un dezacord, cum pare. Folosindu-l, aveam în vedere ca subiect cuvântul din titlu, *Incendiul*. Încă o dovadă că era vorba de o „compunere", pe o temă dată, aşa cum ni se ceruse de atâtea ori, la şcoală (la şcoală însă prin *compunere* se înţelegea *proză*).

De unde ştiam cuvântul „feerie"? Dar „răpus", care este un termen livresc? Probabil şi expresia „pe ici, pe colo" provine dintr-o carte de versuri citită la vârsta aceea. Sau din manualul şcolar. Poemul întreg nu spune nimic despre mine. Este o fereastră falsă, opacă. Mi se pare dezamăgitor să *existe* un document de atunci, iar el să nu aibă nici o semnificaţie în legătură cu mine.

Şi totuşi, dacă îl citesc mai atent... Descifrez un mod operativ şi judicios de a relata întâmplarea, o solicitudine faţă de cititor, care îmi va fi proprie şi mai târziu. (Şi pe care o voi repudia adeseori, pentru că-mi va aduce un prejudiciu: voi părea lipsit de mister.) Şi mai descopăr ceva: existenţa a două planuri. Unul artistic, în care incendiul are valoare de spectacol („o feerie-a nopţii"), şi unul practic-cetăţenesc („aduce la mulţi mari emoţii").

Nici un ţăran dintre cei care au asistat la incendiu n-a văzut în el – de asta sunt sigur – ceva frumos. Toţi îl considerau o nenorocire. Iar eu am avut îndrăzneala să-l socotesc, pe cont propriu, „o feerie". Asta spune, poate, ceva despre mine. Despre cutezanţa de a trăi anumite sentimente pe propria mea răspundere, fără a avea o confirmare din partea celor din jur.

În general, însă, compunerea este impersonală.

Abia la cincisprezece-şaisprezece ani am început cu adevărat să înregistrez în poeme felul meu de a fi. Recunosc, de pildă, într-un poem din adolescenţă, cu titlul *Poate...*, încrederea mea în lume, elanul de a mă lăsa în voia ei, cu inima uşoară, ca şi cum m-aş da pe un tobogan:

„Poate că totul e simplu şi clar,/ Noi încâlcim urzeala luminii,/ Flori aşezăm laolaltă cu spinii,/ Tragem hotar unde nu e hotar.// Şi poate că lumea e-un dans nevăzut,/ Numai dansând îl auzi cum pulsează,/ Poate că noaptea e-o altă amiază/ Şi-un vis câştigat este visul pierdut.// Poate că vorbele-s spuse-n zadar,/ Fluviul goneşte mereu către mare,/ Poate că lumea e-un fluviu de soare,/ Poate că totul e simplu şi clar."

Dar... *de ce* scriam? Ce mă apucase? Părinţii şi fraţii mei nu scriau. Şi nici printre colegii de şcoală nu era vreunul care să scrie.

Procedez ca un arheolog al memoriei şi ajung la o experienţă de la vârsta când încă nu ştiam să scriu. Tata îmi citea cu glas tare cărţi de poveşti şi cuvintele rostite de el mă transportau, mă fermecau, îmi răvăşeau sufletul. Când rămâneam singur, mă analizam, în felul meu. Ce se întâmplase cu mine? Cum reuşise tata să mă tulbure? Ca să mă lămuresc, am făcut o experienţă cu prietenii mei de joacă. Le-am povestit ceea ce-mi povestise tata. Şi am constatat că reuşesc şi eu să-i emoţionez!

Am descoperit astfel o putere nouă, mai subtilă decât cea a mâinilor, pe care deja învăţasem să o folosesc. (Aveam să citesc mai târziu, într-un manual de psihologie, că orice copil se simte încântat când constată că o acţiune a lui are un *efect* asupra realităţii înconjurătoare. Acel efect îi confirmă propria lui existenţă. Plăcerea de a obţine noi şi noi dovezi ale prezenţei sale în lume este atât de mare, încât copilul va continua să spargă pahare şi să răstoarne scaune, oricât de mult i-ar înfuria asta pe maturi. De altfel, chiar şi unii maturi trântesc obiectele...). Ascultătorii mei reacţionau ca nişte păpuşi cu cheiţă. Când le descriam un balaur, îşi măreau ochii, cuprinşi de spaimă. Când le povesteam cum a fost păcălit ursul de vulpe râdeau în hohote şi băteau din palme. Când deveneam incoerent, clipeau des, nedumeriţi. Iar dacă mă îndepărtam de subiect, se trezeau treptat, ca dintr-o vrajă, iar eu îi pierdeam de sub control. Reluam testările şi mecanismul funcţiona iarăşi.

La şapte-opt ani experimentul devenise mai complex. Exageram dramatismul unei situaţii pentru a obţine un efect mai puternic. Şi, tot exagerând, constatam că de la un moment dat încolo nu mai sunt crezut şi se ratează totul. O luam de la capăt, cu o mai mare grijă pentru nuanţe. Căutam noi tehnici de impresionare: recurgeam la *suspense,* la mărirea numărului de personaje, la imitarea limbajului lor ş.a.m.d. Făceam, cu alte cuvinte, *literatură.*

La *începutul începutului* a fost, deci, plăcerea infantilă de a vedea că pot modifica starea sufletească a celor din jur – sau măcar expresia feţei lor – după cum voiam. Era şi o cruzime în acele practici (ca şi atunci când speriam pisica, făcând-o să creadă că o arunc în fântână). Dar o asemenea cruzime unii scriitori o au şi la maturitate...

Ulterior, scrisul a început să însemne şi altceva pentru mine, dar nu mai contează, originea unei activităţi este chiar esenţa ei. Se poate spune, deci, că scriu ca să acţionez asupra celor din jur, ca să-mi exercit – într-un mod inofensiv – puterea asupra lor.

...Şi ca să seduc doamne şi domnişoare! I-am mărturisit recent lui Gabriel Liiceanu că scrisul este pentru mine *un mod complicat de a cuceri femeile*. Dacă aş fi fost frumos, i-am explicat, le-aş fi cucerit direct, într-o secundă, privindu-le pătrunzător pe sub genele mele lungi. Nu aş fi fost nevoit să scriu. Nefiind frumos, trebuie să lucrez ani de zile la câte o carte şi apoi să aştept ca acea carte să fie citită de *ele.* De aceea, repet, scrisul este pentru mine *un mod complicat de a cuceri femeile*.

„Da, foarte complicat", a spus Gabriel Liiceanu, gânditor.

Alex ŞTEFĂNESCU

Fereastra

Walter

L-am zărit într-un grup de băieţi. Mi-a atras atenţia faţa lui imobilă, tăiată în planuri drepte. Îşi privea colegii distant, având aerul că nu vrea să fie convins de nimic. Era mult prea îngheţat şi sobru pentru cei cincisprezece ani pe care-i avea. Tăcut, tuns nemţeşte, cu o cămaşă în carouri mici, pândea în pauzele dintre ore, din colţul său, cum terasa şcolii – mare şi rotundă ca o planetă – era ocupată de colegii săi în scârţâitul infernal al scaunelor trase cu putere şi nervozitate gratuită pe ciment.

În seara aceea, eram deja instalată pe scaunul meu. Priveam dincolo de balustrada terasei, peste vârfurile brazilor pitici, aleile cu pietriş alb, faţada pavilionului central, cu ziduri groase şi ferestre mari luminate pieziş de ultimele raze de soare, când m-am trezit într-un neaşteptat „pas de trois" al unui vals, dezordonat la început, apoi din ce în ce mai dezlănţuit şi mai rotunjit în armoniile lui. După liniştea aproape organică de până atunci, muzica aceea într-o cadenţă neobişnuită părea că mişcă toate leagănele lumii deodată. Pe treptele de ciment, care închipuiau o mică estradă, Walter arcuia cu entuziasm burduful unui acordeon. Privirea îi era coborâtă pe clapele sidefii. Palmele lui mari acopereau repede şi hotărât diezii negri de parcă i-ar fi ferit de ploaia sunetelor.

Walter cânta la acordeon, îndoit sub povara valsului, cu urechile lui ca nişte fluturi uriaşi prinşi aproape de tâmple. Însufleţit de uimirea mea, scotea din pliurile acordeonului, cu incredibile acrobaţii de execuţie, melodii clasice, vechi refrene şvăbeşti şi din nou valsul cu care spărsese liniştea şi care revenea triumfător.

Uşile terasei s-au deschis. Unul câte unul, curioşii s-au strâns în jurul muzicantului. Lângă mine, cineva a şoptit : „...a venit tatăl lui şi i-a adus acordeonul". Până să-şi primească instrumentul trăise în tăcerea lui nemţească. Nu-i auzisem vocea. Nu i-am auzit-o nici după această întâmplare. După terminarea liceului, Walter a plecat în Germania.

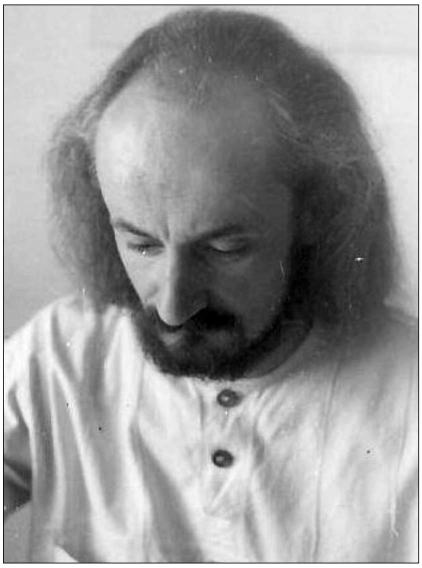
Uneori, în câte o dimineaţă cu soare, aud armoniile senine ale acordeonului şi valsul lui Walter ţâşnind în spirală.

Liliana RUS

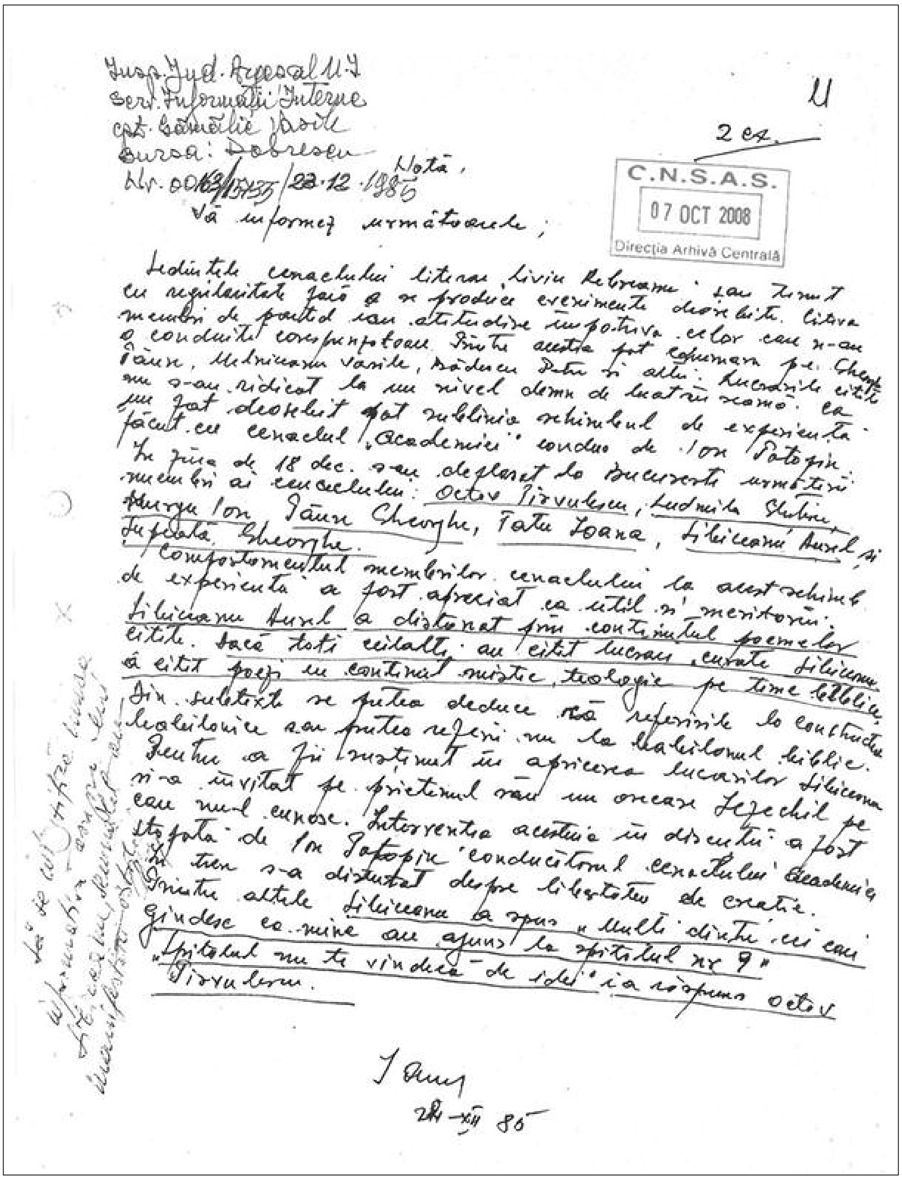
Dosar Aurel Sibiceanu

Voi fi obosit…

Scriu aceste rânduri cu câteva zile înainte de a împlini 60 de ani. M-am născut în comunism, în pătura socială care a cunoscut cu asupra de măsură o seamă de atrocități și capricii ale istoriei. În copilărie și adolescență am fost martorul unor întâmplări care mi-au marcat tot restul zilelor și pe care nu le-am povestit nimănuia… Doar la finele adolescenței, când m-am îndrăgostit pentru prima dată, am uitat de ele și când mi-au venit copiii pe lume. Îi mulțumesc Bunului Dumnezeu că acest năduf lăuntric nu mi-a știrbit dragostea pentru aproapele, nu m-a oprit să fac binele, atunci când mi-a fost în putință. Mi-am câștigat pâinea într-un mediu aspru, uneori chiar violent, și am „supraviețuit" doar cu ajutorul familiei, lecturilor, scrisului și prietenilor. Puțin după anul 1980 m-a cuprins o revoltă fără margini împotriva sistemului politic. La început, revolta a fost lăuntrică, apoi am răbufnit în cenaclul literar „Liviu Rebreanu", prin luările de cuvânt și căutând să-i protejez pe cei mai tineri decât mine, care erau fie ademeniți de aripa celor încremeniți în proletcultism, fie intimidați. Așa se face că am devenit ținta Securității, adică mi

s-a deschis un dosar de urmărire informativă. Mai jos avem una dintre zecile de delațiuni ale informatorului „Dobrescu", ins pe care l-aș putea socoti, până la un punct, un atent „biograf" sui-generis al meu! Închei spunând că port în suflet o mare mâhnire, pornită din realul contingent – semnele timpului nu sunt bune deloc, nici pentru lume, nici pentru țara mea – se pare că am umblat 24 de ani prin deșert și că vom cădea într-un timp pe care l-am crezut revolut...

Insp. Jud. Argeș al M.I.
Serv. Informații Interne
Cpt. [illegible] Vasile
Sursa: Dobrescu
Nr. 00163/15735/23.12.1985

U

2 ex.

Notă,

C.N.S.A.S.
07 OCT 2008
Direcția Arhivă Centrală

Vă informez următoarele;

Ședințele cenaclului literar „Liviu Rebreanu" s-au ținut cu regularitate fără a se produce evenimente deosebite. Câțiva membri de partid iau atitudine împotriva celor care n-au o conduită corespunzătoare. Printre aceștia pot enumera pe Gheorghe Păun, Meliceanu Vasile, Bădescu Petre și alții. Lucrările citite nu s-au ridicat la un nivel demn de luat în seamă. Ca un fapt deosebit pot sublinia schimbul de experiență făcut cu cenaclul „Academiei" condus de Ion Potopin. În ziua de 18 dec. s-au deplasat la București următorii membri ai cenaclului: Octav Pîrvulescu, Ludmila [illegible], [illegible] Ion, Păun Gheorghe, Tatu Ioana, Sibiceanu Aurel și [illegible] Gheorghe.

Comportamentul membrilor cenaclului la acest schimb de experiență a fost apreciat ca util și meritoriu. Sibiceanu Aurel a distonat prin conținutul poemelor citite. Dacă toți ceilalți au citit lucrări curate Sibiceanu a citit poezii cu conținut mistic, teologic pe teme biblice. Din subtext se putea deduce că referirile la conducerea babilonică se puteau referi nu la Babilonul biblic. Pentru a fi susținut în aprecierea lucrărilor Sibiceanu și-a invitat pe prietenul său un oarecare Iezechil pe care nu-l cunosc. Intervenția acestuia în discuții a fost stopată de Ion Potopin conducătorul cenaclului „Academia". [illegible] s-a discutat despre libertatea de creație. Printre altele Sibiceanu a spus „Mulți dintre cei care gândesc ca mine au ajuns la spitalul nr 9". „Spitalul nu te vindecă de idei" i-a răspuns Octav Pîrvulescu.

[signature]
24-XII-85

„Dobrescu" are cuvântul:

Inspec. Jud. Argeș al M.I.
Serviciul Informații Interne

Cpt. G.V.
Notă
Sursa Dobrescu

Nr. 00163-15735- 23.12.1985

Vă informez următoarele:

Ședințele cenaclului literar Liviu Rebreanu s-au ținut cu regularitate, fără a se produce evenimente deosebite. Câțiva membri de partid iau atitudine împotriva celor care n-au o conduită corespunzătoare. Printre aceștia pot enumera pe Gheorghe Păun, Meliceanu Vasile, Bădescu Petre – unchiul poetului Horia Bădescu, n.n. – și alții. Lucrările citite nu s-au ridicat la un nivel demn de luat în seamă. Ca un fapt deosebit pot sublinia schimbul de experiență făcut cu

cenaclul Academiei, condus de Ion Potopin. În ziua de 18 dec. s-au deplasat la Bucureşti următorii membri ai cenaclului: Octav Pârvulescu, Ludmila Ghiţescu, Murgu Ion, Păun Gheorghe, Tatu Ioana, Sibiceanu Aurel şi Şupeală Gheorghe. Comportamentul membrilor cenaclului la acest schimb de experienţă a fost apreciat ca util şi meritoriu. Sibiceanu Aurel a distonat prin conţinutul poemelor citite. Dacă toţi ceilalţi au citit lucrări „curate”, Sibiceanu a citit poezii cu conţinut mistic, teologic, pe teme biblice. Din subtexte se putea deduce că referirile la construcţiile babilonice s-ar putea referi nu la Babilonul biblic. Pentru a fi susţinut în aprecierea lucrărilor, Sibiceanu şi-a invitat pe prietenul său, un oarecare Iezechil, pe care nu-l cunosc. Intervenţia acestuia în discuţii a fost stopată de Ion Potopin, conducătorul cenaclului Academiei. În tren s-a discutat despre libertatea de creaţie. Printre altele, Sibiceanu a spus „Mulţi dintre cei care gândesc ca mine au ajuns la spitalul Nr. 9.“ „Spitalul nu te vindecă de idei, i-a răspuns Octav Pârvulescu.”

SS indescifrabil, 22-XII 1985
(ortoepia aparţine informatorului)

Informarea în oglinda amintirilor mele

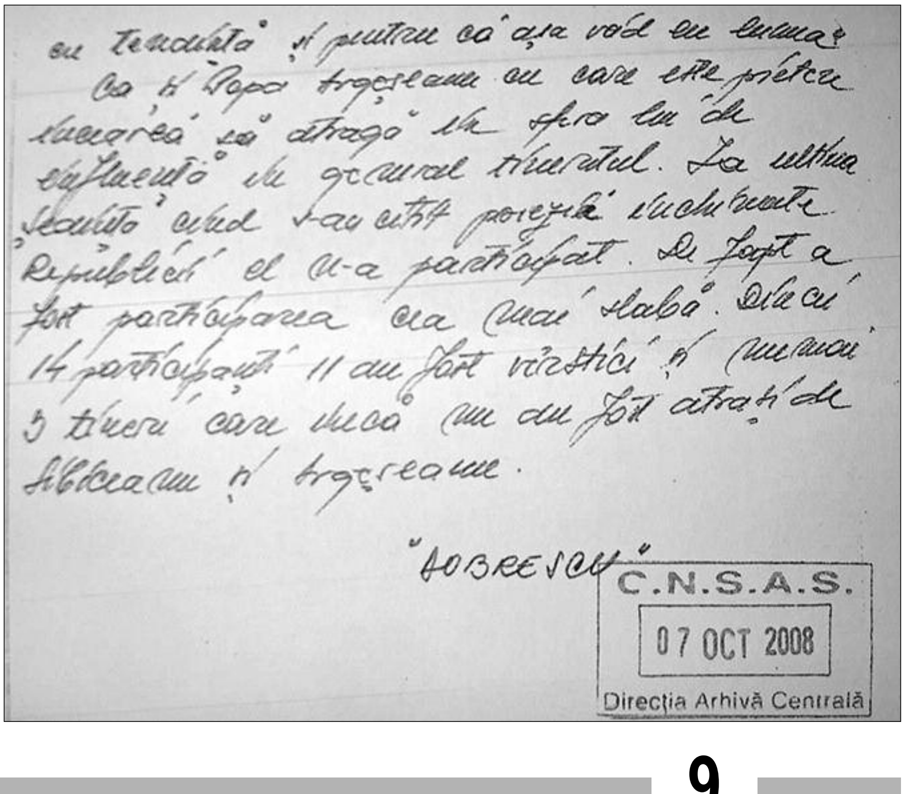
După cum observaţi din nota de mai sus, Dobrescu, pentru a-şi ţine cuvântul dat celor ce-l instruiau, după cum rezultă şi din numeroasele planuri de măsuri, se supune unei mari corvezi – merge după mine şi la Bucureşti. Ce uită Dobrescu, sau ce intenţionat lasă în afara notei informative? Uită să spună că la Academie au mai fost trei persoane: poetul şi prozatorul Ion Durac, alias Alex Duran, prozatorul Mihai Ghiţescu, şi, evident, colegul de turnătorii al lui Dobrescu, adică amicul conspirat sub numele Albert. Doamne, ce plină de peripeţii a fost acea zi de 18 decembrie, 1985. Să deschidem jurnalul, unde isprăvile din ziua aceea sunt însemnate! Auzind că merg la Cenaclul Academiei, bunul meu prieten, scriitorul Bogdan Ezechil, mi-a propus un schimb cultural onorabil. Eu să-l duc la Academie, în calitate de invitat al meu, el să mă prezinte Părintelui Galeriu, de la Biserica Sf. Silvestru.

Despre venerabilul duhovnic şi teolog şi despre desele întâlniri cu sfinţia sa îmi povestise Bogdan în mai multe rânduri. Aşa se face că în data de 18 decembrie, la ora 13 eram la Părintele, care ne-a primit şi a convorbit cu noi aproape două ore. Amicul Bogdan îl frecventa de ani mulţi pe Părintele, era de-al casei, ştia unde-s dulceaţa, farfurioarele şi linguriţele de argint. Dar, mai cu seamă, ştia să vorbească limba cumsecădeniei şi a celor şapte ani de acasă, plus limba dogmaticii creştin-ortodoxe. La plecare, Părintele Galeriu m-a procopsit cu un dar – un exemplar din revista „Glasul Bisericii”, din anul 1961, în care avea un studiu despre Rabindranath Tagore. La despărţire ne-a rugat să-i făgăduim că vom rămâne până la moarte prietenii şi fraţii lui Hristos. Am făgăduit, am primit binecuvântarea şi am plecat.

La Academie am citit din ciclul de poeme *Apocrife despre Babilon*. Despre acest ciclu face referire Dobrescu, umbra cu care mă procopsise Securitatea, în nota informativă. Atenţie, însă! Iată ce straniu defineşte Dobrescu, tema Babilonului: Din subtext se putea deduce că referirile la construcţiile babilonice s-ar putea referi nu la Babilonul biblic.

Dobrescu îi sugerează ofiţerului că poemele mele sunt foarte periculoase, că fac referire la Casa Poporului. La postul de radio Europa Liberă, construcţia aflată în lucru era numită faraonică, aluzie la Piramidele din Egiptul Antic. La rândul lor, construcţiile babilonice, cum sunt numite de Amicul Dobrescu, te duc cu gândul tot megalomanie şi la spolierea popoarelor. Aşa că s-a temut să scrie în delaţiune că eu aş face referire chiar la Casa Poporului, ca nu care cumva să-mi fie copărtaş la metaforă, şi face o sugestie magistral construită semantic pe adverbul NU. Şeful ofiţerului care mă lucra informativ simte despre ce este vorba şi pune apostila în care cere „să se intensifice munca informativă asupra lui Sibiceanu deoarece are manifestări vădit ostile.”

Revenind la exactitatea relatărilor lui Dobrescu, îi reamintesc acestuia, pe această cale, că a uitat să spună cât de bine a fost primită lectura mea de membrii Cenaclului Academiei, a uitat să spună că în acea seară am fost invitat să citesc din creaţia mea, într-un viitor

cu tendință și pentru că așa văd eu lumea?
Că și Popa [illegible] cu care este prieten
[illegible] să atragă în [illegible] lui de
influență în general tineretul. La ultima
ședință când s-au citit poezii închinate
Republicii el n-a participat. De fapt a
fost participarea cea mai slabă. Din cei
14 participanți 11 au fost vârstnici și numai
3 tineri care încă nu au fost atrași de
Sibiceanu și [illegible].

„DOBRESCU”

C.N.S.A.S.
07 OCT 2008
Direcția Arhivă Centrală

apropiat, de prestigioşii scriitori Nicolae Neagu şi Pan Izverna, la cenaclul scriitorilor medici. Peste un an am fost oaspetele acestui cenaclu, am citit şi am fost răsplătit chiar cu un premiu de excelenţă. Ce ar mai fi de spus?

Mda, ar mai fi de spus că Dobrescu nu a relatat exact intervenţia marginalului poet Ion Potopin, pe atunci preşedintele „Cenaclului literar al Academiei”. Cineva a spus despre acesta că a fost un fel de A. Toma al lui Ceauşescu; comparaţia mi se pare a fi foarte nimerită. Ca om, Potopin era bondoc de statură, pe atunci avea cam 70 de ani şi afişa o bunătate artificială. Când l-a auzit pe Bogdan cum face excursul critic pe marginea celor citite de mine, cu referiri la semiotică, la Roland Barthes, Roger Caillois, etc., Potopin l-a întrerupt pe acesta spunându-i că: „o fi Academia o instituţie de elită, dar nu deschisă elitismului decadent, al Europei de Vest.” Bogdan a amuţit la auzul acestor vorbe şi a înţeles că are de-a face cu unul dintre ultimii mohicani ai stalinismului. De undeva din sală, o persoană cu un şarmant aer de boem erudit a spus: „D-le Potopin, îmi întăriţi convingerea că dinozaurii şi excrementele lor fosilizate sunt nedăunătoare numai dacă se află în tratatele de paleontologie.” În sală au izbucnit câteva râsete răzleţe. La rândul meu mi-am exprimat nedumerirea că într-o comuniune literară predomină spiritul sancţionard, iar nu cel polemic. Potopin a mai vrut să bâiguie ceva dar a fost întrerupt de medicul scriitor Pan Izverna. Acesta a spus ceva cu tâlc şi legat de brutala intervenţie a poetului obedient, anume că: „înainte de anul 1600, Rabinul Loew ben Bezalel făurise cu mijloace demonice un om de lut – Golemul. Făcătura magică fusese animată, avea toate funcţiile omului creat de Dumnezeu, dar era lipsit de bucurie, de orice ideal şi de orice norme morale. Era doar o slugă posacă.” Pentru a doua oară în acea seară Ion Potopin a fost pus la punct, spre satisfacţia multor scriitori din sală! Spre surprinderea mea, informatorul Dobrescu nu a dezvoltat episodul în informare şi intuiesc şi de ce! Dobrescu, graţie poetei Ludmila Ghiţescu, se apropiase afectiv de Ion Potopin şi nu voia să-i aducă atingere acestuia şi cenaclului pe care-l patrona, făcând relatări despre chestiuni mai delicate.

La întoarcere, în tren, s-a discutat despre libertatea de creaţie, libertatea lăuntrică şi imaginea acesteia în oglinda realităţii; temă pusă-n discuţie de mine şi de Ezechil. Mai toţi au glosat pe ieşirile vitejeşti ale lui Păunescu şi Sorescu, pe ludicul lui Nichita Stănescu, pe rostirile româneşti, potenţate magistral, în cărţi, de Noica. Ţin minte că Ezechil i-a contrazis, spunând că Noica este, de fapt, tot într-un domiciliu forţat, nu în Agora, că este cam rupt de ideile care schimbă lumea. La rândul meu, spre surprinderea poeţilor Ion Murgu şi Alex Duran, am spus că, în mare parte, Nichita a fost lăsat să bată apa în piuă cu jocuri ludico-semantice, atrăgând tinerii pe care nu-i capturase pe stadioane, Păunescu, ori Manolescu în „Cenaclul de luni”. Lucru curios, şi de data asta Dobrescu omite să relateze mai pe larg discuţia din tren. Spune doar atât: „În tren s-a discutat despre libertatea de creaţie. Printre altele, Sibiceanu a spus „Mulţi dintre cei care gândesc ca mine au ajuns la spitalul Nr. 9.“ „Spitalul nu te vindecă de idei, i-a răspuns Octav Pârvulescu.” În această relatare Dobrescu alterează atât replica mea cât şi pe a poetului Octav Pârvulescu; eu am spus: „cei care gândesc ca noi”, Papa Octav a spus: „doar spitalul de psihiatrie ori nebunia ne vindecă de idei.”

Trebuie remarcat faptul că Dobrescu are simţul gradualităţii - el introduce treptat în portretul pe care mi-l face (în informări) elemente noi, cu scopul de a mă menţine în sfera de interes a organelor de Securitate. De data asta introduce în discuţie psihiatria, lasă a se înţelege că mă interesează în mod expres. Se vorbea în epocă despre dispariţia multor inşi „vocali” împotriva regimului comunist, a unor opozanţi. Oamenii şuşoteau că aceştia dispar prin stabilimentele psihiatrice, că devin din oameni, neoameni. Zvonul, care nu era numai zvon, ci o realitate, convenea de minune Securităţii – el inducea frică, îi descuraja pe opozanţii potenţiali. La asta se mai adăugau şi mărturiile psihiatrului Ion Vianu, făcute la postul de radio „Europa Liberă”, sub titulatura de: „Psihiatria ca armă a comunismului.”

Apocrife despre Babilon

1. Vâsleşti în pulberea gurii

Prea des mutată în vorbe
viaţa aceasta îţi zideşte Babelul,
vorbeşti ierbii şi frunzei, ştergi feţele
vântului rostogolit pe nebune cărări.

Prea des o piatră, o cărămidă de ştiu,
un cărăbuş, o lăcustă prea des.
Un drum care nu-i de pământ
te clevetește în labirint şi cauţi
clipa să pleci pe ascuns în letopiseţ,
în osemintele lui prăfuite.

Eşti pustiit de glorie dar neuitat de iarbă,
că nu ştii - trupul te doare ori iarba foşneşte!
Cu viaţa aceasta aduni săgeţile din lume,
zeii din aurul exilului.

Vâsleşti în pulberea gurii – tot vei atinge
un ţărm de cuvânt, tot vei sfărâma
gresia limbii, să ai zale de mirt.
De când istoveşti, drumul a intrat în amurg
cum în cetăţile sfinte, grămăticind
o pustietate netrecută sub arama scutului tău.

Te cuprinde m i r a r e a !
O lăcustă, un cărăbuş te petrec afară din Babel!

2. Despre firea babilonienilor

B a b i l o n i e n i i !
Ce cărămizi uşor de învins!

Din rază ei nu opresc decât întunericul,
tu - locul prin care frunzele
intră în Ivire opreşti.
Din ecoul cetăţii ca tine
nu-i nimeni să ia umbra mierlei:
argat fără simbrie, martor
la gâlceava osemintelor cu fildeşul.

Raza îşi petrece lumina printre
spinii răpiţi de tâmplele unuia
ce va să vină, ecoul îşi duce averile în grote.

B a b i l o n i e n i i !

Aş fi întors lumina sub trupurile lor,
aş fi cântat piatra robită de ziduri
şi răspântii, dar, puterile mele duc
paloşe în arenda ruginei.

Pustia din cărămizi grăieşte cu urme de lei,
lăcusta cu saltul către bolta blândului dafin.

3. Despre întoarcerea de la focuri

Pe tezaurul de semne al mâinii -
Carte cu schivnice semne -
lucrul înalţă ruina,
sub călcâi, labirintul
asupreşte cărarea.

Ah, de la focuri te întorci
cu glasul zidit
în hieroglifa scânteii,
cu obrazul căzut în monezi,
cu trupul în spini,
cu unghiile îndepărtate
în calcar şi vedenii.

Dai roată cu ochii spre multe:
spre gâze şi fiare, spre arborii falnici
dar şi spre firavele paie din cale…
şi fructul vederii locuie în ramuri înalte!

Marginea fiarei - urletul;
marginea ta - zeul dobândit
cu sudoarea toată,
peregrină pe apele vremii.

4. Despre călător şi despre ziduri

Ce basm, Călătorule, începe
lângă tălpile tale risipite
în ghicitorile spinilor!

Pe puţine sărutul tău
izvodeşte o pajişte…
şi tragi mai departe Cărarea
cum ai trage un leu cucerit de blândeţe.
Arătătorul întâlneşte cetăţi!
Între ziduri un cântec de greier,
un veac părăsindu-şi vremea
în pletele orbului ce te-a recunoscut
în urmele lupilor, în palma sa văzătoare.
Între ziduri, Călătorule, desluşeşti Himera
ca un trup nou şi greu de purtat
prin iasomie şi mentă.

Cetăţi: vorbe de piatră ale unei guri
neostoite nici de văzduh şi nici
de trudnice palme.
Le dai ocol chiar pe unde fiarele trec
şi urlet dau, lumea în el îngropând-o.

5. Unde se ivesc întrebări

,,Scribul stă mereu aplecat spre lut,
pe săracul pământ aşterne semne ciudate.
El spune că apa şi ierburile, şopârla şi zborul,
rănile şi durerea, care, ca şi Enlil, nu se văd,
că toate îşi aflu sălaş pe tăbliţe, ba chiar
şi nesfârşita ţărână ar glăsui în cărţile lui.
Ne-am culcat urechea pe mahrama ţărânei
şi n-am auzit decât turme venind de departe,
decât larmă de scuturi şi lănci.
Ce aude-n ţărână scribul nevolnic,
ce duhuri l-au tocmit cu simbrie
dacă şi Regele zăboveşte-n meşteşugurile lui?”
au întrebat închinătorii la ţarcuri,
cei ce în inima lor stau ca-n surghiun.

Întrebări grele cât coroana lui Marduk,
cât navele cărând peste valuri ultimul om
care-n sine mai chibzuie umbra şi seva din trestii.

Un chip am pentru fiecare întrebare
şi lămpi sunt chipurile, cârje pentru cel
ostenit în hieroglifele beznei.

Clipa de iubire-i răspunsul!
Fără de ea un chip de Nod Gordian
lumea îşi arată.

Aurel SIBICEANU

Gheorghe Tomozei, un „peregrin valah”

„evadez din viaţă în vers”

Gheorghe Tomozei a scris şi a publicat mult, priceperea versificatorie fiind vizibilă şi remarcată chiar la start. După ce trecuse prin liceul târgoviştean „Nicolae Bălcescu” şi apoi, la *Şcoala de literatură*, debutând, încă adolescent, în 1953, în *Tânărul scriitor*, poetul intra în câmpul liricii (editorial vorbind) cu *Pasărea albastră* (1957), purtând, previzibil, amprenta labişiană. Dar ambiţia meşteşugarului, declarat – mai încoace – trufaş paznic al unui „hangar de fluturi”, era cea de a se elibera de tutelă, producând râvnitele „cristale”. Încât, înscris pe o linie neoromantică, prolificul şi singuraticul poet, sedus de vioiciunea spiritului muntenesc („valah” cum se răsfăţa), nu şi-a legat destinul, neapărat, de cadenţa generaţiei. Cu frenezie inventivă, caligraf împătimit, atent la „genealogie”, el ne invită într-un „apocaliptic iarmaroc”, desfăşurat „de la Dosoftei la Tomozei”, trecând de la poezia îmbibată de sentimentalitate ori înrobită de evenimenţial, mereu, însă, atinsă de muzicalitate, la cea frisonată de livresc, iubind *străvezimea*. Un sentimental, aşadar, cu acces la contemplaţie, doritor de „scrisori făloase”, el pare, mai degrabă, prin jocurile verbale şi patina istorică, pensând cuvinte zemoase ori vocabule rare, un nevindecabil caligraf (pe filiera A. Pann, Pillat, Urmuz), cinstind – înduioşat – cântecul de lume, dar şi zeflemeaua, exercitând – cu fast bizantin – seducţia. Acest *subtext galant*, răsfăţând verbul şi eliberând un hedonism fanariot, plombând în text – în numele unei nedomolite patimi arhivistice – „gablonzuri verbale” nu-şi stinge causticitatea. Fineţea prozodică, versul cantabil (desenând himere), graţia bizantină fac din poetul bântuit de „fermenţii melancoliei” un „trezorier al toamnei”. *Întomnarea* era, dealtfel, tema obsedantă a ultimelor volume: constatând că „se face toamnă-n univers” ori contemplând spectacolul „ningerimii”, el prefiră cuvinte tocmai pentru a se apăra de „blânda lentoare a paşilor morţii”. Se vrea, apăsat de „himerica mantilă” a toamnei, „mormântul/ unei mori de vânt”. Astfel, în stampele sale irizate câteodată de un protector ludism verbal, dovedind sprinteneală şi inventivitate, se strecoară neliniştea, învolburând cutele textului. Coboară atunci peste noi o tristeţe inexplicabilă, suportată, însă, cu eleganţă, aruncând peste lume „un strigăt pal”.

Dovedindu-se un harnic îngrijitor de ediţii, semnând antologii şi traduceri, literatură pentru copii, preţuind activitatea publicistică, poetul avea, negreşit, *vocaţia prieteniei*. Cel „înhăitat cu fluturii”, legat primejdios de trecut (cum mărturisea într-un interviu), ne-a lăsat o (altă) carte cu prieteni: *Ospăţ cu păsări colibri*. Iar afecţiunea şi preţuirea pentru Labiş şi Nichita Stănescu s-au răsfrânt, se ştie, într-o tenace preocupare de a le veghea postumitatea. Printre degustătorii de poezie (aceste „personagii ridicule”, cum credea – uşor amuzat – chiar poetul), zidit între cărţi, icoane, monezi, el se defineşte ca *un suflet vechi*. Gh. Tomozei are, indiscutabil, cultul poeţilor şi al poeziei şi, trăind în vecinătatea unor mari nume, reconstituie, cu o „mână-copilă”, într-o memorialistică aburoasă, întâmplările unor vieţi tumultuoase, dintre care, explicabil, se detaşează episodul *Argeş*-ului, revistă pe care a şi condus-o (1969-1972).

„Robind la amintiri”, Tomozei nu îngână, însă, o romanţă veştedă. Poetul „învesteşte timpul”, dar acest „jind subţire”, placat pe un arsenal arhaic şi, cum spuneam, reactivând fastul bizantin, întreţine un abur exotic (învăluind un viguros şi declarat-orgolios duh valah). Curtenitor, plin de galanterie, ispitit de ludism şi orfevrărie, el propune împerecheri suave şi se vrea „sclavul iubirii”. Miniaturist, în fond, străin de poezia conceptelor, Gheorghe Tomozei rămâne, în faza crepusculară, o neobosită (şi repetitivă, câteodată) distilerie de imagini; o reverie fluidă, pillatiană, cu un stins ecou arghezian şi demonstrând, parcă, un „viciu matein”. Acest amestec de influenţe, topite în mojarul talentului (indiscutabil), pare a îndreptăţi, parţial, un reproş, reluat în diverse împrejurări, privind deficitul de personalitate. Tomozei, s-a spus (exploatată fiind o afirmaţie a poetului), rescrie cu har „versurile altora”. Formula sa metabolizează varii „scriituri” (să ne amintim de etapa imagismului nichitian), iar trupul-cvartir, un veritabil „sertar cu semne”, stăpâneşte un regat de iluzii. Declinul e recunoscut, ruinele existenţiale îl împresoară şi regretul alexandrin se insinuează; până şi Ninive, cea „râmată de porci” (v. *Ninive*, 1982) vine să confirme destinul de „ţărână târâtoare”. Şi care, devenind „un valah tibetan”, a făcut „bătături pe nervi”, golindu-se de moarte. Galanteria sau ludismul nu obturează însă profunditatea. Prolificul poet, înnegrind – risipitor – maldăre de file, dizolvând imaginea livrescă în manierism, îşi surdinizează suferinţa. El contemplă resorbţia în mineral şi, întomnat, visând la un cuplu himeric, spiritualizează erotica, trecând-o peste timp, înspre *agapé*. Dar are, mai departe, „laşitatea” de a rămâne la masa de scris, sperând că va dăinui, scotocind prin buzunarele cu manuscripte unde va descoperi „un bot de vers/ înfipt în creier”. Critica, să recunoaştem, i-a rămas datoare acestui important poet, departe de a-şi fi istovit gloria. Dincolo de gesturile ascunse (din pudoare) ori de aparenţa jucăuşă, de neobosită inventivitate (adunând

giuvaericale), pe linia unui exotism lingvistic, vădind o energică dexteritate, poetul, surâzător şi dureros, cu ştiuta-i notă jovial-ludic-melancolică ne avertiza: „mă nărui nedescifrat, nevăzut". Orânduite, parcă, într-un album, digitaţiile sale catifelate se încarcă, într-o ciudată simbioză, cu sevă, respectând o impecabilă caligrafie şi o discretă senzualitate. Fiindcă Tomozei nu şi-a etalat biografia în vitrină. Pudoarea l-a împiedicat să-şi exhibe eul poetic, refugiindu-se, cumva temător, la vămile visului, încercând cu virtuozitate felurite registre. Rafinamentul neoromantic, infiltraţiile livreşti, aerul villonesc ori gesturile trubadureşti, împinse în jocuri-dicteuri, nu fac decât să încercuiască inefabilul: tematica erotică. Poezia rămâne *o oglindă răsturnată* iar versul un „abator de miresme". Încât evazionismul (diagnosticat de N. Manolescu) află în paleta cromatică „măsura durerii şi bucuriei". Calofilia lui Tomozei stinge sunetul funebru al spectacolului autumnal, descoperind „malul luminii putrezite". Iar recuzita sentimentală, desfăşurând în odaia „susă" (după un calc eminescian) chiar miracolul fiinţării nu va fi îngenuncheată, teatral, de potopul tristeţilor existenţiale. Discreţia surdinizează irepetabila experienţă a trecerii prin lume, încărcând-o cu suavitate. Făcând figura unui ins demodat, Gh. Tomozei îşi ascunde eul şi fuge în alte lumi, inventând decolorate stampe bucureştene, cu ierni de pe vremea lui Vodă Caragea şi butci din care coboară domniţe hieratice. Visul, ca o „pasăre albastră", se întinde peste această poezie, desenând o aburoasă şi fugară prezenţă.

Aproape uitat azi, prolific, afectat, dar şi ironic, impunând – în timp – prin virtuozitatea execuţiei, poetul Gheorghe Tomozei, în chip de miniaturist rafinat, a parcurs o evoluţie lentă. *Catalogul corăbiilor* (1987), adunând producţia lirică a unui întins răstimp (1957-1985), evidenţia tocmai această adaptare, părăsind poezia evenimenţială, stufoasă, preferând estetizarea şi intimizarea sub semnul exigenţelor unui orfevru, deloc spontan, devenit „o cupă de mirare". Asumarea artificiului, recunoaşterea convenţiei, iscusinţa artizanală etc. întreţin un modernism de factură ludică, procurând delicii intelectuale. Joaca, revărsarea voluptuoasă de gratuităţi verbale (vezi *Suav anapoda*, 1969), interesul pentru limba cronicărească ori apetitul calamburesc, strunit de lapidaritate, fac din acest caligraf împătimit, răsfăţând vorbele în decor fastuos, un inventiv. Tomozei descoperă verbe noi, livrează combinaţii insolite şi citate metamorfozate, propune – observa D. Micu – un „umor livresc" într-un „osuar de miresme", peste care – mărturisea poetul – „ninge cu litere de tipar". Trăitor în *Biblioteci fericite* (1994), Tomozei a crescut la o intersecţie lirică, topind numeroase influenţe, identificând vecinătăţi, suspectat chiar că ar fi *impersonal*. „Valahul Tom" şi-a făcut mâna „siluind" poeme (mărturisea), celebrând, atras de meşteşug, „maşinării romantice" şi reciclând stiluri şi replici într-o lungă ucenicie. *Apocalipticul iarmaroc*, de pildă, desfăşoară o posibilă istorie a poeziei noastre. Să fie Tomozei doar un histrion, un „mărturisitor" care, reîntors în trecut, dezvăluie o teatralitate naturalizată? Sau doar un „mim al galanteriei", dezvoltând o pasionalitate rece? E drept, trubaduresc şi curtezan, cu certă vocaţie artizanală, el se vrea un „bufon luminescent" într-o *lume spectrală* (cf. Gheorghe Grigurcu). Poetul calofil visează (la) „un vers fără cusur", se *învecheşte* programatic citindu-i, cu pietate, pe cei de dinainte, speră ca, rămânând „o rană înrămată", să devină un meşter recunoscut („Trag după mine o Formă"). Confesivitatea sa, discretă, bilanţieră, răsfrânge – la ora reculegerii – un sentimentalism desuet, sub control însă. Încât, aşteptând „rădvanul toamnei", poetul, pedant, înclinat spre poză, jongleur, schiţează un autoportret în care erosul, cu pusee gesticulante, adorator la limita libovului, conjugă sentimentalismul şi cruzimea. Tomozei va recunoaşte: „iubirii i-am fost scribul, robind la amintiri/ ce-mi nălucesc o fată cu degete subţiri" (v. *Despre vieţile şi petrecerile mele*). El rămâne, negreşit, un poet tradiţional, cu mascate orgolii auctoriale, coborând ferice în trecut, într-o medievalitate fantastă, un singuratic, care a cunoscut *uluiala şi fericirea de a fi scriitor*. Ivit într-o epocă de îngheţ dogmatic, trecut printr-o şcoală „utilă" (după unii), „odioasă" (după alte aprecieri), scuturându-se de anomaliile şi procesele (literare) care au definit-o, Gheorghe Tomozei a dovedit o rarisimă vocaţie a prieteniei. „Scutier" al lui Labiş (vorba lui Eugen Simion), a vegheat memoria poetului din Mălini, reconstituind într-o carte-colaj (v. *Moartea unui poet*, 1972) anii nebuloşi „de formaţie", îngrijind apoi numeroase ediţii. Prin Labiş, primul care dispărea, generaţia sa a descoperit brutal moartea. O generaţie „ştampilată" (zicea Tomozei) de tandemul Labiş-Nichita. „Înhăitându-se" cu N. Stănescu, gustând din plin „veninurile" postdecembriste, Tomozei – un „peregrin valah" – a părăsit mâhnit această lume gălăgioasă (1936-1997), măcinată de orgolii tembele, ştiind prea bine că poeţii constituie „infanteria" războaielor culturale. Şi se sacrifică în numele lor. *Poet de inimă*, cu voluptăţi rafinate, un muntean generos, fermecător, prieten devotat, „sucind vorbele", încropind, cu iscusinţă, *stihosuri*, Prinţul Tom (cum îl răsfăţa Nichita) făcea parte din stirpea boemilor boieroşi. Iar în *Tratatul despre fluturi* (exemplar unic, adunând 36 de poezii scrise de mână), „divulgat" de Virgil Diaconu (v. *Cafeneaua literară*, nr.1 / 2014), poetul ne prevenea: „până ca mâine/ să mă închid şi eu/ într-un biet fluture/ de lemn..."

Adrian Dinu RACHIERU

Coasta lui Apollo

Cum să faci un sfânt

Dacă urmăreşti imaginea preotului în literatura română, primul impuls e să-i dai dreptate lui Friedrich Nietzsche, care a profetizat decadenţa creştinismului şi a Bisericii creştine. Instituţia care este Biserica şi preotul român sunt reabilitate, în romanul românesc, prin acel straniu sfânt al modernităţii: Bizoniu din tetralogia *Ziua şi noaptea*, care nu cere nimic pentru sine însuşi, nici nu se apără, vorbeşte extrem de puţin, pare aproape şters, dar există ca şi când niciodată n-ar reuşi să-i mulţumească aşa cum se cuvine Bunului Dumnezeu pentru totul. Şi mulţumeşte neîncetat: prin tot ce face, zi de zi, ceas de ceas. Să fie acesta oare primul semn al sfinţeniei?

Cum se face azi, în decandenţă, un sfânt? Este întrebarea care mi-a dat de lucru nu puţin în ultimii ani.

Acel *pregăteşte-te să ucizi*, ieşit din gura unui părinte, m-a făcut să tresar fără voie. Alţi câţiva martori la aceeaşi scenă surâdeau, continuând să vorbească, ca şi când nimic ieşit din comun nu s-ar fi întâmplat. Soarele apunea monumental, scăldat într-o măreţie de culoarea sângelui muşcător, amintindu-ne, clipă de clipă, de caracterul teribil al frumuseţii, în timp ce în minte mi se rotea porunca acelui bărbat tânăr, un bărbat bine făcut, de o inteligenţă ascuţită, şfichiuitoare...

Peste un timp, vom fi reduşi la muţenie de cruzimea altui bărbat, care, după ce înfiase un câine-lup german splendid, ce i-a păzit casa mai bine de un an, l-a aruncat în stradă, şi, văzând că exemplarul de rasă îl fixează derutat și nu pleacă – a rămas în faţa porţii zile în şir, însetat şi flămând – la un moment dat, scos din minţi, stăpânul l-a lovit, în prezenţa fiului său, în moalele capului, cu o piatră, despicându-i ţeasta.

Cu un surâs iscoditor și viclean în colţul buzelor, surâs înrudit cu cel al lui Porfiri Petrovici, bufonul, „maimuţoiul afurisit", anchetatorul care nu e nici bufon, nici maimuţoi, departe de lume, un cinic bătrân, pervertit de singurătatea din mansarda unei încăperi rar aerisite, ar susţine că lui Raskolnikov i-a lipsit „necesara" doză de cinism, pentru a ucide sentimentul de vinovăţie, resturile, chinuitoare ca un vierme, ale remuşcărilor de a curma viaţa a două bătrâne etc. Ar fi trebuit – gândeşte, probabil, cinicul eşuat în extreme – ca Rodion să depăşească suspiciunile şi prejudecăţile şi să îndrăznească, să ucidă *ploşniţa*, *omul mărunt*, *laș*, *penibil*, *josnic* dinlăuntrul său, *să uite* şi *să meargă mai departe pe drumul ales*. Să-şi respecte alegerea „dictată de conştiinţă". Să termine ceea ce a început. Să absolve facultatea.

Nu crima în sine îl atrage şi de astă dată pe autorul *Fraţilor Karamazov*, deşi romanul poartă titlul, voit banal de altfel, *Crimă şi pedeapsă*, ci reacţiile omului puternic, excepţional şi neobişnuit, adus în câteva situaţii la limită. Ducându-l pe Raskolnikov „până la ultima limită" şi făcându-l să calce dincolo de limită, Dostoievski urmăreşte, pas cu pas, gând după gând, dinlăuntrul personajului locuit de o idee maniacală uriaşă, ce se întâmplă. Atunci când se pune în discuţie odioasa crimă care a răvăşit întreg Piterul (în realitate, se ştie, s-au întâmplat două crime asemănătoare: înainte şi după apariţia romanului), în textul romanului apar cuvintele *boală*, *delir*, *stare febrilă*, *groază*, *tremur*, precum şi sinonimele acestora. Raskolnikov însuşi este grav bolnav, are febră, delirează și este îngrijit de prietenul lui Razumihin – generosul Zosimov – un medic începător, care, din simpatie, pe parcursul bolii, îi oferă lui Rodion asistenţă medicală, presupunând nu fără temei că pacientul său e nebun și având grijă să-şi retragă afirmaţia când aceasta e preluată și – într-un acces de sinceritate bahică – transmisă de Razumihin Avdotiei Romanovna şi autoarei vieţii celor doi fraţi.

Deşi s-au emis opinii argumentate, conform cărora dostoievskianul poem *Omul dedublat* – „cea mai dezbătută din întreaga operă literară" (Leonid Grossman) – este scris, la 25 de ani, sub mantaua *Însemnărilor unui nebun* de Gogol, credem, totuşi, că părintele spiritual al lui Goliadkin trăgea mai mult cu ochiul spre odrasla de litere a lui Lermontov, creând ceva substanţial diferit decât văzuse atât la autorul poemului *Mţîri*, cât şi la creatorul lui Akakii Akakievici. Astfel, Dostoievski îi trădează pe cei doi scriitori admiraţi!

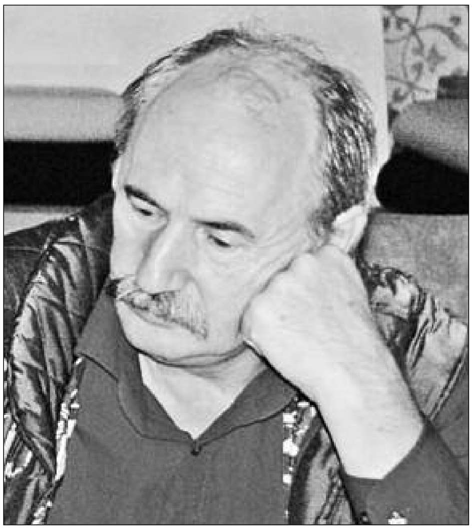
Îl întoarce pe toate părţile, boala tânărului alternând cu delirul, delirul lunecând în vis, halucinaţie şi stare morbidă, vecină cu nebunia. Ideea omului timonic – care e dincolo de morală – ruminată, disecată obsesiv şi maniacal, poate, câteodată, atinge cu aripa sa nebunia? Poate, Rodion e chiar nebun şi nu unul oarecare, ci un nebun de legat? Nu degeaba amicul lui Zosimov – tânărul perspicace, aflat la început de carieră, lupul ahtiat de glorie – medicul ultraprezent la căpătâiul bolnavului presupune nu o dată că Rodion e nebun, că e un caz clinic. Subit medicul face o pasiune pentru nebunia clinică.

Aura CHRISTI

ARTE POETICE

■ Nr. 4
■ Iunie 2014
Cafeneaua literară

Urletul lui Allen Ginsberg şi Molohul unei generaţii. De la *Urletul* la *Poema chiuvetei* *

Aproape necunoscutul Allen Ginsberg citea în seara zilei de 7 octombrie 1955 la Six Gallery, San Francisco, în faţa unei mulţimi de tineri, poemul *Howl* (*Urletul*). Era prima manifestare culturală importantă a generaţiei beat. Sala, care părea să se regăsească în spiritul poemului, s-a lăsat cucerită cu încetul. Mai târziu, despre Allen se va spune că este glasul generaţiei care îşi propune „să schimbe lumea".

După publicarea în anul următor a poemului, cuprins acum în volumul „*Howl* şi alte poeme", poetului i s-a intentat un proces pentru obscenitate. La o distanţă de 55 de ani, în 2010, judecarea lui Ginsberg şi a poemului său a inspirat filmul *Howl*. Alte vremuri, altă perspectivă. Poemul arestat devine un poem glorios, iar Allen Ginsberg una dintre cele mai importante voci culturale ale vremii sale… Să urmărim însă câteva fragmente din faimosul şi controversatul poem.

Urletul

I.

Am văzut cele mai strălucite spirite ale generaţiei mele distruse de nebunie, pierind de foame isteric nude,

târându-se în zori pe străzile negre în căutarea unei „doze" aspre,

împătimiţi ai jazzului cu capete de înger tânjind după străvechea cerească conectare cu dinamul stelar din maşinăria nopţii,

cei care în sărăcie şi zdrenţe cu ochii goi şi duşi fumând în bezna supranaturală a mizerelor apartamente plutind deasupra acoperişurilor de oraşe, contemplând jazz-ul […]

II.

Ce sfinx de ciment şi aluminiu le-a despicat ţestele şi le-a devorat minţile şi imaginaţia?

Moloh! Singurătate! Mizerie! Hidoşenie! Lăzi de gunoi şi dolari de neobţinut! Copii ţipând sub casa scării! Băieţi suspinând în tabere militare!

Bătrâni plângând prin parcuri!

Moloh! Moloh! Coşmarul lui Moloh! Moloh cel fără dragoste!

Moloh nebunul! Moloh năpraznicul judecător al oamenilor!

Moloh! ininteligibila închisoarea! Moloh temniţa fără suflet cu cap de mort şi oase încrucişate şi Congresul durerilor! Moloh ale cărui edificii sunt condamnare! Moloh imensa piatră a războiului! Moloh năucitele guverne!

Moloh a cărui minte e pură maşinărie! Moloh al cărui sânge e o scurgere de bani! Moloh ale cărui degete sunt zece armate! […]

Moloh! Moloh! Apartamente robot! Suburbii invizibile! Comori scheletice! Capitaluri oarbe! Industrii demonice! Naţiuni spectrale! Invincibile ospicii! Scule de granit! Bombe monstruoase!

S-au deşelat ridicându-l în Rai pe Moloh! Pavaje, copaci, radiouri, tone! Ridicând oraşul în Raiul care exista şi e peste tot în preajma noastră!

Viziuni! prevestiri! halucinaţii! miracole! extazuri! Ducându-se pe apa sâmbetei râului American!

Vise! adoraţii! iluminări! religii! un întreg lest de baligă senzitivă!

Epocale descoperiri ştiinţifice! Plutind în râu! Bobârnace şi răstigniri! Revărsare cu puhoiul! Avânturi! Epifanii! Disperări! Zece ani de ţipete animalice şi sinucideri! Minţi! Noi iubiri! Generaţie dementă! La vale în strâmtoarea Timpului!

În râu adevărat şi sfânt râset! Au văzut totul! Ochii sălbatici! Urletele sfinte! Şi-au luat rămas bun! Au sărit de pe acoperiş! Spre singurătate! Fluturând mâinile! Purtând flori! Pe râuri în jos! În stradă!

(1, p.p. 33-43, traducere Petru Ilieşu).

În oceanul de poezie americană de după anii '50, poemul lui Allen Ginsberg face desigur notă aparte. Poemul se constituie ca un colaj alcătuit din scurte scene ale vieţii de zi şi de noapte a Americii, cu toate independente şi cu toate mărturisind una şi aceeaşi viaţă. Secvenţele alese de poet şi desfăşurate de-a lungul întregului poem sunt de factură descensională, de vreme ce cu toate ilustrează decadenţa, prăbuşirea şi moartea „celor mai strălucite spirite ale generaţiei mele".

Ceea ce leagă aceste secvenţe este personajul, nenumit, pe care scenele în cauză îl exprimă; este omul/intelectualul american ajuns în stradă, este tulburatul, neîmplinitul, rătăcitul „cu vise, cu droguri, cu somnambulice coşmaruri", care sub cele o sută de chipuri ale ratării sale îşi caută totuşi liniştea, petecul de cer.

Cu toată înşiruirea oarecum haotică a scenelor referenţiale, cu toate fluctuaţiile viziunii şi ale tensiunii semantice, cu tot fragmentarismul accentuat al discursului şi stratificarea tip sandwich a frazelor, *Howl* reuşeşte totuşi să impresioneze. De fapt, el te cucereşte prin dramatism. *Howl* are calitatea de a transmite cititorului drama unor vieţi amputate, somnambule sau înviorate de ultima doză de mesalină injectată; drama unor vieţi tulburate, fremătătoare, frânte, abrutizate, învinse. *Howl* ne transmite pregnant eşecul, apocalipsa unei întregi generaţii, generaţia beat, incapabilă să se opună Molohului societăţii şi culturii oficiale. De aici, – strigătul, urletul, revolta:

„Moloh! Singurătate! Mizerie! Hidoşenie! Lăzi de gunoi şi dolari de neobţinut! Copii ţipând sub casa scării! Băieţi suspinând în tabere militare!

Bătrâni plângând prin parcuri!

Moloh! Moloh! Coşmarul lui Moloh! Moloh cel fără dragoste!

Moloh nebunul! Moloh năpraznicul judecător al oamenilor!"

Din punctul de vedere al artei poetice, *Howl* consolidează expresia directă a lui Whitman. Poemul este însă nou prin compactarea tensionată a nemulţumirilor sociale, a neputinţelor, căutărilor, visurilor, prin viziunea apocaliptică şi profetică. *Howl* este o panoramare a căderii, a mizeriei, a ratării şi descompunerii existenţiale, un „congres al durerilor". Ginsberg este solidar cu americanul ajuns în stradă, cu sinucigaşul, cu pacientul spitalelor sau al casei de nebuni, „unde urli într-o cămaşă de forţă", fără să te audă cineva. *Howl* este poemul conştiinţei ajunse la urlet. El exprimă, de altfel, însăşi poetica autorului:

> „Poezia nu poate fi expresia liniei de partid. Poezia înseamnă să zaci noaptea cu lumina stinsă, să gândeşti ceea ce gândeşti cu adevărat, să dezvălui lumea ta interioară lumii din afară, asta face poemul."

Howl înregistrează infernul cotidian american, cel biografic şi cel lăuntric, dinamizat în parte de drog. Poemul este vital, răzvrătit şi virulent faţă de autoritate. *Howl* reuşeşte să fie în cele mai bune fragmente ale sale vizionar, profetic, tensionat existenţial şi semantic. Apocaliptic şi profetic, poemul este o mărturie socială, morală şi politică importantă a anilor '50, o replică la cultura oficială, la Molohul dogmatic al vremii. Dar, prin problematica lui existenţială, *Howl* este şi poemul lumii de astăzi şi poate că tocmai în acest fapt stă puterea lui de seducţie. Ca profet al Apocalipsei, Ginsberg înregistrează toate bolile şi buboaiele sociale, iar ca profet al Lumii Aşteptate el solidarizează spiritele, trezeşte încrederea şi responsabilizează.

Aş mai remarca structura sintactică diferită a celor trei părţi ale poemului mamut, schimbarea fericită a tonului acestora, precum şi fluctuaţiile nefericite ale tensiunii existenţiale şi ale emoţiei. Oricum, dacă *Howl* nu este de la un cap la altul un mare poem, el este totuşi un poem semnificativ, un poem de referinţă. Este sămânţa unui poem adevărat.

De la *Urletul* la *Poema chiuvetei*

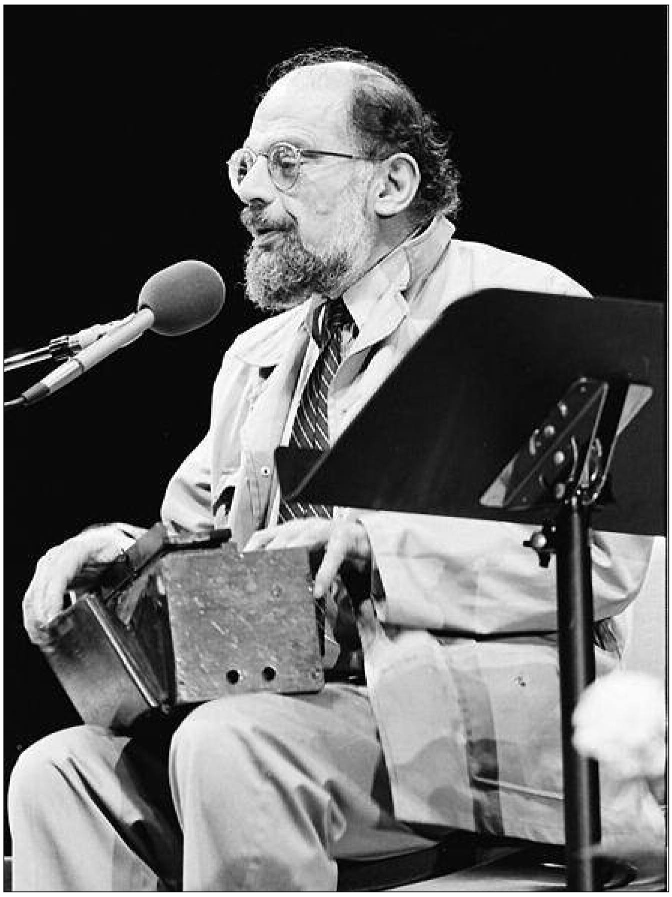
Cei mai vizibili poeţi optzecişti au făcut întotdeauna caz de *sincronizarea* lor cu poezia americană, în care au văzut modelul absolut al poeziei acestor vremuri, iar liderul generaţiei, postmodernistul Mircea Cărtărescu, a scris studiul *Postmodernismul românesc*, odiseea în 580 de pagini a obsedantei sincronizări optzeciste cu poezia turnurilor gemene americane. Allen Ginsberg, Charles Olson, Frank O' Hara, Paul Blackburn sunt doar câţiva dintre cei mai cunoscuţi poeţi americani pomeniţi chiar de către poeţii postmodernişti români în studiile lor. A reuşit poezia optzecist-postmodernistă să se sincronizeze performant cu poezia americană de valoare? A reuşit poezia optzecist-postmodernistă să producă opere de valoare prin sincronizare? Să vedem ce fel de poezie postmodernistă se scrie la noi în umbra poeziei americane. Iată spre pildă – *Poema chiuvetei* –, o creaţie semnată de postmodernistul Mircea Cărtărescu, un scriitor căruia critica românească i-a acordat cele mai importante premii:

într-o zi chiuveta căzu în dragoste
iubi o mică stea galbenă din colţul geamului
de la bucătărie
se confesă muşamalei şi borcanului de muştar
se plânse tacâmurilor ude.
în altă zi chiuveta îşi mărturisi dragostea:
- stea mică, nu scânteia peste fabrica de pâine
şi moara dâmboviţa
dă-te jos, căci ele nu au nevoie de tine
ele au la subsol centrale electrice şi sunt pline de becuri
te risipeşti punându-ţi auriul pe acoperişuri
şi paratrăznete.
stea mică, nichelul meu te doreşte,
sifonul meu a bolborosit
tot felul de cântece pentru tine, cum se pricepe şi el
vasele cu resturi de conservă de peşte
te-au şi îndrăgit.
vino, şi ai să scânteiezi toată noaptea
deasupra regatului de linoleum
crăiasă a gândacilor de bucătărie.

dar, vai! steaua galbenă nu a răspuns acestei chemări
căci ea iubea o strecurătoare de supă
din casa unui contabil din pomerania
şi noapte de noapte se chinuia sorbind-o din ochi.
aşa că într-un târziu chiuveta începu să-şi pună întrebări
cu privire la sensul existenţei şi obiectivitatea ei
şi într-un foarte târziu îi făcu o propunere muşamalei.
... cândva în jocul dragostei m-am implicat şi eu,
eu, gaura din perdea, care v-am spus această poveste.
am iubit o superbă dacie crem
pe care nu am văzut-o decât o dată...
dar, ce să mai vorbim, acum am copii preşcolari
şi tot ce a fost mi se pare un vis.

Revin la întrebarea iniţială: au reuşit poeţii optzecişti sau, mai bine spus, Mircea Cărtărescu, socotit de o parte a criticii noastre cel mai important poet postmodernist român, să producă poezie performantă în urma sincronizării cu poezia americană? A reuşit poetul optzecist M.C. să creeze în orizontul conceptual al poeziei americane, a acelei părţi din poezia americană pe care o putem numi performantă? Poate, de pildă, *Poema chiuvetei* a lui Cărtărescu să stea lângă *Urletul* lui Ginsberg? Există elemente comune între poemul *Urletul* şi *Poema chiuvetei*?

Desigur, atât poezia optzecist-postmodernistă *Poema chiuvetei* cât şi poemul *Urletul* fac din cotidian obiectul lor, însă acest fapt nu le echivalează valoric. Poeziile diferă calitativ prin viziune. Şi este vizibil faptul că viziunea lui Ginsberg este alta, cu totul alta decât cea a postmodernistului român. În timp ce poetul american surprinde o existenţă problematică, tensionată, dramatică, cu nervii întinşi la maximum, viziunea lui Mircea Cărtărescu este devitalizată,

intimistă, ironică, parodică, pusă pe glume, domestică, vegetariană şi, în fond, total de-problematizată existenţial. Ce a devenit poezia sub condeiul postmodernist al lui Cărtărescu? O poveste care îşi face personaj dintr-o chiuvetă îndrăgostită, un joc cu muşamaua, borcanul de muştar, strecurătoarea sau cu gaura din perdea. Ce problematică existenţială? Ce teme fundamentale, ce înălţări sau drame? – Chiuveta! Strecurătoarea! Gaura din perdea, borcanul de muştar, gândacii de bucătărie, aşadar manelizarea universului domestic. Pentru postmodernistul Mircea Cărtărescu poezia a devenit ironizarea, bagatelizarea unui sentiment, un prilej de *amuzament*.

Deşi poezia postmodernistă a lui M.C. a fost scrisă în general sub ochii Molohului comunist, ea nu are conştiinţa existenţei Molohului, iar dacă a avut-o în particular (şi de bună seamă că a avut-o!), ea nu este trădată de niciun vers, de

niciun nerv. În sutele de pagini ale poemului postmodernist *Levantul* nu găseşti nicio aluzie, niciun scrâşnet de dinţi. Şi, deopotrivă, nu auzi nicio bătaie de inimă. Epopeea eroicomică *Levantul*, operă textualistă din lipsă de nerv şi de inspiraţie, este lipsită de drame şi tensiune existenţială, ea consumându-se în jocuri livreşti, în ironii, în reciclarea şi parodierea poeziei altor poeţi. Cât despre ironiile şi drăgălăşeniile din *Poema chiuvetei*…

Sincronizarea practicată de levantinul Mircea Cărtărescu nu a dat, după cât se vede, niciun fel de roade. De altfel, sincronizarea, prin care se urmăreşte obţinerea performanţei literare, este o teorie cât se poate de problematică, pentru că un poet lipsit de har va rata întotdeauna sincronizarea, în timp ce un poet cu har nici nu îşi pune problema sincronizării, de vreme ce el are deja capacitatea (prin harul său) de a produce poezie de valoare. Va fi avut nevoie Whitman, mă întreb, să se sincronizeze cu cineva? Dar Trakl? Dar Baudelaire, Rimbaud, Eminescu, Bacovia, Arghezi? Toţi aceştia sunt poeţi prin propria vocaţie şi prin propria dramă, deci în afara modelelor generaţioniste. Marii poeţi nu sunt puşi, aşadar, în situaţia de a se sincroniza şi, ca atare, ei nu fac o obsesie din sincronizare şi nu au nicio motivaţie să scrie tratate de sute de pagini întru apărarea sincronizării.

Responsabilizări…

Urletul este un poem al conştiinţei şi revoltei, un poem care te curentează. *Urletul* te responsabilizează ca om, pentru că problematica lui nu este doar aceea a anului 1955, când a fost scris, ci şi a acestor ani ai noului mileniu. *Urletul* te poate responsabiliza, nu mai puţin, şi ca poet, pentru că el, asemenea oricărei creaţii importante, te determină să îţi pui întrebări asupra propriei opere; adică să îţi pui întrebări asupra *poeticii* pe care o practici. Care poate fi una eşuată, neproductivă poetic.

Te responsabilizează în vreun fel – moral-existenţial sau literar – chiuveta postmodernistă a lui Mircea Cărtărescu? Există vreun poet autentic care visează să fie la „înălţimea” chiuvetei literare sau care să facă opera vieţii sale din ironizarea şi parodierea unor poeţi români şi străini, precum şi-a propus Cărtărescu cu *Levantul*?

Desigur, atunci când nu poţi produce poezie pe cont propriu, aşadar prin propria viziune, probabil că nu îţi mai rămâne decât să ironizezi, să reciclezi şi parodiezi ceea ce au creat alţii, deci poezia altora. Şi se vede că există şi o poezie oprită la jocurile textualiste, la parodiile şi ironiile din *Levantul* sau la ironiile şi drăgălăşeniile din *Poema chiuvetei*. Există şi o poezie a neputinţei, a jocurilor gratuite, legitimate la scară generaţionistă; o poezie care s-a predat Molohului cultural, care a surdinizat glasul daimonului, *urletul*. Culmea, această creaţie este bine primită de către o parte a criticii noastre şi chiar canonizată. Deşi faptul că eşti canonizat cu *Poema chiuvetei* în manualele de-a şaptea nu este spre gloria poeziei tale, ci a criticii, ce are cu adevărat conştiinţa valorilor de azi pe mâine…

Virgil DIACONU

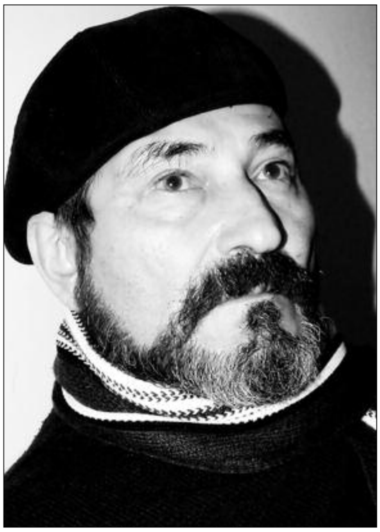

Note

***** Eseul face parte dintr-un volum care tratează despre artele poetice, aflat în lucru.

1. Allen Ginsberg, *Howl şi alte poeme. Antologie 1947-1997*, traducere din limba engleză de Domnica Drumea şi Petru Ilieşu, Editura Polirom, 2010.

Ioan VINTILĂ FINTIŞ – 60

Ioan Vintilă Fintiş s-a născut la 6 iulie 1954, în localitatea Finta, judeţul Dâmboviţa. Este absolvent al Facultăţii de Tehnologia Prelucrării Ţiţeiului şi Petrochimie a Universităţii de Petrol şi Gaze din Ploieşti în anul 1980. Debutează în acelaşi an, în Biblioteca Luceafărul - 15 Poeţi. Este membru al Uniunii Scriitorilor din România din anul 1995.

Volume de poezii:

Singurătatea supremă, Ed. Labirint, Bucureşti, 1991; *Obiecte după frig*, Ed. Porto Franco, Galaţi, 1993 (Premiul USR – Filiala Braşov şi al Festivalului Naţional de poezie – Moştenirea Văcăreştilor, Târgovişte, 1993); *Amintiri de pe malul celălalt*, Ed. Calende, Piteşti, 1994; *Dealul*, Ed. Universal Cartfil, Ploieşti, l996; *Hierofania*, Ed. Universal Cartfil, Ploieşti, 1997; *Halucinaţia*, Biblioteca Sinteze, Ploieşti, 1998; *Obiecte după frig*, antologie de autor, Ed. Regală, Bucureşti, 1999; *Ceremonii de iarnă*, Prefectura Jud. Prahova, 2002. (Premiul USR-filiala Braşov); *Sonete*, Prefectura Jud. Prahova, 2002; *Visul toboşarului*, Ed. Labirint, Bucureşti, 2003 (poeme rostite, scrise împreună cu poetul Costin Lupu); *Porţile*, Ed. Printeuro, Ploieşti, 2005; *Hierofania*, Ed. Pinteuro, Ploieşti, 2006, ediţia a doua; *Dealul*, Ed. Karta Graphic, Ploieşti, 2007, ediţia a doua; *Timp muzical*, Ed. Premier, Ploieşti, 2008; *Bufonul Şi KlaRaRegina*, Ed. Karta Graphic, Ploieşti, 2009, (Premiul USR – Filiala Braşov); *Icoana din apă*, Ed. Ghepardul, Bucureşti, 2010; *Făptura căzută din mit*, Ed. Karta Graphic, Ploieşti, 2011 (Premiul Festivalului Internaţional de Poezie, Sighetul Marmaţiei, 2012); *Amintiri de pe malul celălalt*, Ed. Tipo Moldova, Colecţia OPERA OMNIA; *Fântânile frigului*, Ed. Tracus Arte, Bucureşti, 2014.

Fantasme (5)

treci prin vis cum printr-o apă limpede
prin ocheane de frig ţâşnesc corăbierii îngeri
catarge spânzurate de spuma unui cuvânt născându-se
cel tânăr cel veşnic în trup
măturând cu lacrima poarta oraşului

***

sintaxa luminii coroană pentru ziua de apoi ca şi cum
locuit de o îndelungată absenţă vii în lume rostind
magice imnuri învelind cu ele cetăţi într-un murmur
atât de discret încât ai crede că este orga timpului
abia vibrând şi născând mereu
secunde păsări de bronz
ciugulind amintirile trupului cum pe nişte seminţe
din care vlăstare de verbe cresc luminoase
pe tâmpla poemului care se naşte în sine care se scrie
cu sânge

***

rostogolind o sferă poetul cutreieră lumea
sfera umilinţei şi a singurătăţii universul tăcerii
lumea cu pietrele nesăbuinţei aruncă înveselindu-se
şi el tace rostogolind mai departe sfera până când
aceasta devine înlăuntrul său dulceaţa sfântului duh
el ne visează atunci cum pe nişte prunci gângurind
de o veşnicie cântă din flaut binecuvâtă
noi suntem călători doar pentru o clipă strălucind
lângă ţărmul propriei neputinţe căzând în păcat

***

pură cenuşa cuvântului îngrăşând câmpia
oasele înfloresc într-un pian vibrând după dealuri
cum la sfârşitul erei cei patru cavaleri ai neantului
spulberându-se în boabe incandescente de lut
iată-ne triumfători în viaţă şi moarte
şi astfel cel de al cincilea vis în al cincilea somn
fosta săvârşit...

Povestiri de dragoste sau *În căutarea androginului*

Alexandru Şerban Bucescu a publicat până acum trei romane: *Cazul Murasame* (Ed. Carminis, 1996), *Rocada morţii* (Ed. Argeş Press, 2000) şi *Golgota iubirii* (Ed. Juventus Press, 2012). Acestora li se adaugă două culegeri de articole - *Bric-à-brac* (Ed. Argeş Press, 2013) şi *În lumea lor* (Ed. Argeş Press, 2013).

Recentul volum – **Revendirea androginului** (Ed. Argeş Press, 2014) – adună între coperţile sale o serie de poveşti de dragoste. De fapt, aici se întâlnesc propriile experienţe erotice şi pseudoerotice, pentru că scurtele desfăşurări epice parcurg mai toate vârstele autorului, de la 7 la 60 de ani.

Autorul se povesteşte; şi *ne* povesteşte experienţa sa în domeniul „floral", pentru că de multe ori el lasă impresia că îşi spune poveştile cuiva – unui cititor nenumit, pe care îl ia drept martor-ascultător.

Desfăşurarea în carte a „poveştilor de iubire" este cronologică – autorul pleacă de la descoperirea (contemplarea) la şapte ani, printre tulpinile de iederă, a trupului unei fete, trece prin cele dintâi atingeri ale adolescenţei şi se ramifică, la maturitate, într-o serie de fidelităţi pe termen scurt, aflate însă cu toate în căutarea iubirii, a arhetipului, a androginului, ca ipostază a perfecţiunii.

Primele două povestiri – *Revelaţia nudităţii* şi *Iubire interzisă* – sunt un fel de relatări ale fragilităţii şi frumuseţii descoperite de copil. Contemplarea, la şapte ani, a trupului unei fete care face baie îi rămân autorului în minte până azi, în ziua povestirii:

„În decursul vieţii am văzut numeroase femei goale şi toate s-au pierdut din memoria mea. Dar imaginea acelei fete necunoscute, a trupului ei minunat ce se înfiora sub propria-i atingere când se spăla, nu m-a părăsit niciodată. Oricând pot să închid ochii şi în faţa mea va apărea din nou în lumina soarelui amurgind…" (p. 14).

În cea de a doua povestire, *Iubire interzisă*, copilul de opt ani sărută înamorat pentru prima oară o parteneră de joacă şi uzează de o serie întreagă de trucuri pentru a intra în graţiile şi mângâierile primei sale iubite.

Poveştile lui A.Ş.B. trec prin toate stările şi sentimentele – cel de dragoste, în primul rând, apoi prin cel de prietenie, încântare, fidelitate şi infidelitate, trădare, dăruire, gelozie. Peste toate tronează uimirea în faţa frumuseţii femeii şi un fel de respect discret faţă de aceasta: „Am primit cu toată recunoştinţa acest trup care mă onora, oferindu-mi-se în totalitate." (*Iubire la comandă*).

Depistez la autor o mare dragoste pentru citat. Astfel, peste 50 de maxime şi vorbe duh împânzesc textele îndrăgostite. În *Iubire interzisă* apar, de exemplu, şase citate semnate de Anatole France, Voltaire, Freud, Oscar Wilde, Baruch Spinoza, Ralph Walde Emerson.

Alese de regulă să ilustreze ideea principală a uneia sau alteia dintre povestiri, aceste citate sunt plasate fie ca moto, fie în text, ca replică în discursul personajelor. În ceea ce mă priveşte, aş fi fost mai zgârcit în folosirea lor, pentru că ele dau impresia că autorul face paradă şi că introduce în text corpuri incomode și oarecum artificiale.

Unele citate îi folosesc, desigur, perfidului cuceritor al cărţii. „Singura modalitate de a scăpa de ispită este să-i cedezi." (Oscar Wilde), îi spune junele noii sale iubite. Şi tocmai din substanţa acestor cedări ale iubitelor sale, autorul construieşte un *Decameron* modern, ispititor, tulburător pe alocuri. Un *Decameron* destul de echilibrat totuși, dacă îl vom compara de pildă cu poezii porno ale lui Emil Brumaru, poetul care îşi extrage în ultima vreme talentul direct din prohab.

Povestirile lui A.Ş. Bucescu sunt, simple, „clasice", visătoare, bine puse în pagină, fremătătoare. Ele trimit la acea specie de scriitori lirici, pentru care farmecul simplei poveşti nu este pierdut.

A.Ş. Bucescu subsumează toate poveştile unui concept – cel al androginului – şi, în acest sens, el simte nevoia să îşi deschidă cartea cu un microeseu, care, ar fi fost să se numească chiar *Revendicarea androginului*, de vreme ce el conţine, *in nuce*, ideea, conceptul cărţii – mitul androginului. Însuşi motoul volumului configurează androginia:

Dumnezeu a făcut pe om după chipul Său, l-a făcut după chipul lui Dumnezeu; parte bărbătească şi parte femeiască i-a făcut. (*Geneza* I, 27).

Înţelegem în acest fel că iubirea pe care o caută autorul (şi noi, deopotrivă) este întru refacerea unităţii primordiale; căutăm, în fond, perfecţiunea cuplului. Unii dintre noi au talentul şi curajul să-şi dea în vileag căutările, alţii nu. Primii sunt poeţi şi prozatori, ceilalţi sunt critici...

V. DIACONU

Un basm oriental, Daniela Zeca Buzura

Ultima zi din aprilie a adus-o, ca pe-o veste de departe, la Biblioteca *Dinicu Golescu* din Pitești, pe autoarea **Trilogiei Orientului**. **Daniela Zeca Buzura** s-a scurs, grăbit și delicat, prin holul cu vitraliu, a salutat cu sfială publicul numeros din sală și, tot cu sfială, răsuflând precipitat, s-a așezat acolo unde i s-a arătat. Se rătăcise și întârziase, în ciuda GPS-ului pentru care buna ei prietenă, șoferiță, garantase că va ști să găsească destinația. Or Danielei Zeca Buzura nu-i stă în fire să întârzie. Purpura emoției care-o împiedica să mai fie ea însăși, fără să aibă vreo vină, i s-a aninat, ușoară, de bărbie și, în câteva clipe, i-a alunecat, de parcă ar fi fost acolo de la început, peste piept. Făptura mică, în bleumarin, strălucea acum într-o lumină de felinar uitat aprins ziua. Este prima mea imagine din filmul zilei cu Daniela Zeca Buzura.

Imaginile ulterioare nu mai decupează însă, ci, dimpotrivă, o prind, cum se întâmplă cu plasa de păianjen, de respirația celor peste o sută de suflete din fața ei. Daniela Zeca Buzura vorbește ca și cum ar descânta, cu o căldură în care își fac loc toate emoțiile trăite până în clipa în care începe să răspundă la întrebări. Se vede cu ochiul liber că-i place să fie cu ceilalți, să-i simtă, să le spună ce știe ea mai bine.

Poveștile trilogiei, care au ieșit din România – Daniela Zeca Buzura a participat la Târgul de Carte din Germania, este în tratative pentru traducerea lor în țări arabe – sunt mereu altele. *Istoria romanțată a unui safari*, *Demonii vântului* și *Omar cel orb* nu și-au epuizat destinul. Autoarea lor se uită însuflețită și înainte, și înapoi, se uită la ea însăși și încearcă să-și ghicească propria poveste. Care se leagă, desigur, îndărătnic și înduioșător în același timp, de frumusețea imperială a Orientului Mijlociu.

Într-o lume care se lasă tot mai mult colonizată emoțional de clișeele occidentale, Daniela Zeca are curajul de a privi în direcția opusă... Ea scrie un roman inițiatic, inspirat de un Orient căruia, dintr-o leneșă orbire, îi ignorăm oglinzile vitale – scrie Matei Vișniec.

Daniela Zeca este un maestru în arta imaginilor care răstoarnă sensibilitatea, o țin la pândă, o obligă să se predea. Este în proza ei o mobilizare solară a senzorialității, care intrigă simțurile amorțite și le ademenește spre o lume despre care odinioară se credea că este exotică, dar despre care noi știm că aparține singurei forme de absolut accesibilă omului: vis în trezie, trezvie în vis, fericirea ca năzuință a sufletului spre o realitate copleșitoare – îl completează Horia-Roman Patapievici.

Timp de cîteva ore, basmul țâșnind vrăjitorește din toți porii Danielei Zeca Buzura a lucrat asupra celor din sală. Au avut Orientul la picioare, în cărți, pe pânza proiecției documentarului filmat în Iran, dar mai ales în rostirea acestei admirabile ființe, care roșește atât de ușor.

Daniela Zeca Buzura a venit să-și prezinte, la Pitești, *Trilogia Orientală*. Nu știu dacă a realizat cât de mult a fost ea însăși basm, în plină facere și prefacere, ca în 1001 de nopți.

Denisa POPESCU MARTIN

Legendele psihanalizei. Dialoguri cu Vasile Dem. Zamfirescu şi Leonid Dragomir

Psihanaliza a intrat pe ușa din față miercuri, la Biblioteca Județeană Argeș. Profesorul **Vasile Dem. Zamfirescu**, reputat cunoscător al domeniului, practicant certificat și solicitat atât în țară, cât și în străinătate, a lansat volumul de dialoguri **De la filosofie la psihanaliză & retur**. Cel care i-a dat replica, cel care a formulat întrebările, în fapt inițiatorul acestui valoros demers editorial, este argeșeanul nostru, Leonid Dragomir, scriitor și doctor în filosofie, preocupat de ani buni de problematica interdisciplinarității și de finalitatea practică a studiului conceptelor, a determinării categoriilor.

Volumul prezentat în seara de 7 mai este construit pe două paliere. Primul schițează traiectul devenirii intelectuale și umane a profesorului Zamfirescu, având drept repere cronologice lucrările care l-au impus: *Etică și psihanaliză* (1973), *Etică și etologie* (1982), *Între logica inimii și logica minții* (1985, 1998, 2003, 2011, 2014), *În căutarea sinelui* (1994), *Filosofia inconștientului* (2001), *Nevroza balcanică* (2013). Vasile Dem. Zamfirescu este, la ora actuală, formator și supervizor al Societății Române de Psihanaliză și al Colegiului Psihologilor din România și membru al Asociației Internaționale de Psihanaliză.

Cel de-al doilea palier valorizează psihanaliza ca sistem complex de teorii, privitoare la efectele proceselor psihice inconștiente în conștient, în egală măsură ca metodă de terapie în cazul tulburărilor psihice.

De la Sigmund Freud și până astăzi, psihanaliza a trecut printr-o serie de filtre și s-a reflectat în varii oglinzi, redimensionându-se ca perspectivă. Dialogul lui Leonid Dragomir cu Vasile Dem. Zamfirescu pune degetul pe rana unor teme precum raporturile acesteia cu marxismul, continuitatea organică dintre natură și cultură, fenomenul românesc și aportul inconștientului la definirea conștiinței noastre naționale, relația subtilă, nuanțată cu religia, valențele inițiatice ale procesului psihanalitic.

De mare interes sunt paginile din care transpare ecoul experiențelor personale, dezvăluite cu discreție, care adaugă dialogurilor pete de culoare. Un capitol întreg îi este dedicat filosofului Constantin Noica, pe care Vasile Dem. Zamfirescu l-a iubit ca pe un tată și căruia îi datorează, în bună măsură, destinul său cultural.

Celor doi autori le-au stat alături, în seara evenimentului, directorul Bibliotecii Județene Argeș, sociologul Octavian Mihail Sachelarie, și prof. univ. dr. Radu Gabriel Pîrvu, ale căror intervenții au susținut, cald și pertinent, cuvântul de întâmpinare al protagoniștilor.

Sala a interacționat potrivit așteptărilor. Discuțiile libere au atins atât chestiuni de ordin general, cât și aspecte concrete, pliate pe structura și pe dorința, pe nevoia de resemnificare a adevărurilor personale în contextul social actual.

Psihanaliza nu promite fericirea, nu este și n-a fost niciodată Calea, ci una dintre căile de normalizare a ecuației personale, de însănătoșire a ființei profunde, de sporire a capacității de a iubi și de a-ți asuma inclusiv sau mai ales suferința ca realitate, ca dat al existenței umane. În România, secolul XXI va fi psihanalitic sau nu va fi deloc! (afirmația este provocatoare). Acestea sunt concluziile categorice, eliberate din tensiunea dialogurilor fluente, elastice, din care Vasile Dem. Zamfirescu și Leonid Dragomir reușesc să-și facă un titlu de noblețe.

Denisa POPESCU

Diana CORCAN, ***Un fel de câine al universului mic***, Editura *Brumar,* Timişoara, 2013

Andrei MOCUŢA, ***Nu există cuvinte magice***, Editura *Tracus Arte,* Bucureşti, 2013

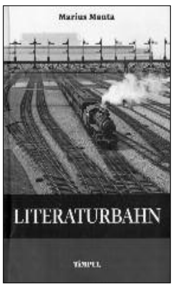
Lucian GRUIA ***Lucian Blaga. Universul clepsidră...***, Editura *Princeps Edit,* Iaşi, 2012

Marian RUSCU, ***Fiul vampirului,*** Editura *Premier,* Ploieşti, 2013

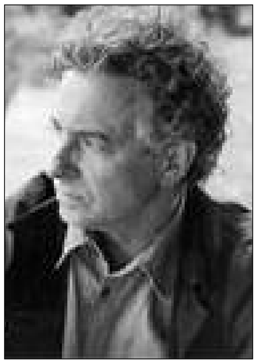

Viorel SAVIN, ***Comentat de...***, Editura *Valman,* Râmnicu-Sărat, 2014

Marius MANTA, ***Literaturbahn***, Editura *Timpul,* Iaşi, 2014

Alan Jenkins

Alan Jenkins (născut în anul 1955) a crescut în Richmond, la periferia Londrei și a studiat la Universitatea din Sussex. Lucrează la *Times Literary Supplement* încă din 1981, întâi ca redactor pentru poezie și proză, apoi ca redactor-şef adjunct. A fost de asemenea și critic de poezie pentru *The Observer* și pentru *Sunday Independent* între 1985 și 1990. A editat *Antologia de poeme a lui Ian Hamilton*, publicată de Faber&Faber în 2009. Până acum a publicat unsprezece cărți de poezie.

Imaginează-ți cum mama mea dansează

sau cum vine în odaia copiilor
târziu în noapte.
Va intra cu perle la gât
și cu o blană nouă,
un nor de parfum și o explozie
de lumină aparte
venită de la o agrafă de păr
cu diamant. Ea este,
turnând cocktailuri
dintr-un shaker de argint peste
paharul ca o umbreluță întoarsă
și privește
la tati. Imaginează-ți-o cum dansează
uitându-se peste umărul cuiva
după un semn
de la el – că o privește, că o consideră
frumoasă... Cum îi strălucesc ochii,
poate are de-a face
cu toate acele băuturi,
toate acele amintiri.
Stingând în nisip țigările,
țuguindu-și buzele pentru ruj/
oglindă, luându-mă de mână
și trăgându-mă subit aproape de ea
în mulțimile
de la cumpărături de după-amiază,
râzând zgomotos
la glumele lui tati. *Imaginează-ți*
cum mama mea dansează.

Fluturi de noapte

În acea seară, târziu întors acasă
am găsit
un fluture de noapte dând din aripi
neajutorat în cerc zburând
în abajur. M-am dus să-l ajut.

Becul de 60 de wați nu l-a zbârcit
dar aripile-i erau uscate,
era dincolo de orice ajutor,
de orice durere aproape.
Și cum se liniștea încet în palma
ce-am întins
lăsă în urmă o pudrare de praf auriu
la fel de fin ca și fardul de obraz
ce-mi brăzda tricoul

acolo unde obrajii ei mi l-au atins.
bătaia aripilor îi era
la fel de puternică și de fragilă
ca și clipirea unei gene
în jumătatea de centimetru

de aer fumuriu dintre noi.
Și stăteam ca străinii
de-abia prezentați
vorbind nimicuri
și stabilind o întâlnire

iar inima-mi bătea tare
când am invitat-o
la dans pe un vechi cântec de Elvis.
Era dificil, dar ea sprintenă și agilă

și doar ce își potrivise al ei pelvis
cu al meu când deodată –
cineva ne văzuse,
trebuia să, îi părea rău, dar pleca.

Care era problema?
Mă întrebam pe când, fierbând
în propria-mi căldură corporală
printr-o mulțime de cupluri
topite laolaltă,
am privit-o strecurându-se

către toaletă. Am plecat curând după.
În taxi mă gândeam,
nimic de făcut neavând,
că este prea complicată,

să nu ard degeaba gazul,
nu merită așa fată...
A doua zi am citit,
printre alte necazuri,
că locul fusese ars –

se pare că cineva plătise
cu vârf și îndesat
o înțelegere care mersese prost,
urmarea:
trei femei blocate în toaletă sufocate

și numai bine rumenite.
Mi se taie răsuflarea.
Durase atât de mult ca fluturele
să moară. Numai Dumnezeu știe
că într-un final chiar eu l-am zdrobit.

Aceste poeme sunt traduse în cadrul Proiectului Internațional coordonat de Lidia Vianu, Director al Masteratului pentru Traducerea Textului Literar Contemporan – Universitatea din Bucureşti, http://mttlc.ro.

Traducere de
Bianca-Lidia Zbarcea,
masterand MTTLC

Muzică, poezie...

...și, mai cu seamă, idei. Din celea pline de adevăr. Ni le oferiră, la fine de mai, Mihai Godoroja și trupa Blue Spirit. Împreună cu zvăpăiatu' și talentatu' Dan Mircea Cipariu. În seară cu ploaie, la bibliotecă, taman potrivit…

Scriam eu mai an că Mike e un… guru. El nu cântă doar, ca un Robert Plant, ci… oficiază. În templul bluesului vast și nemuritor. Așa s-a-ntâmplat, pregnant, și as'dat'. Pe vocalistu' știut întrecându-l frumos rostitoru' de vorbe cu tâlc. Transmițătoru' de gânduri șuvoi. Despre lumea de azi și tarele ei nefirești. Sau despre cânt ca un leac contra lor. Indispensabil, fără-ndoială, mereu…

Desigur, cântul a însoțit nimerit oratoria. Elocința și poezia. La asta din urmă Cipariu având un aport. Da' Mike m-a ținut nemișcat, cu spusele lui realiste. Refrenele sale, deși de vibrații mustind, la fel le-ascultai. Socot, de aceea, c-a fost un spectacol pe cinste. Hippie, nicidecum, da' cu… diamante, vădit (apropo de discu' nouă prezentat). Vor urma și altele?, întreb pofticios. Directoru' bibliotecii promite că da, apăsat. Noi vom fi pe fază, fideli spectatori. Că sala de la „Dinicu Golescu", în Pitești, pe centru, e chiar primitoare pentru treburi astfel. De cultură, cert, și de suflet, idem…

Adrian SIMEANU

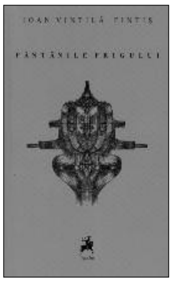
Jazz fără fruntarii

În cazu' de față, de la vest la est. Căci Florin Niculescu, din Franța veni-n București. Cu oameni din Occident în echipă. Hugo Lippi, francez. Improvizator pe chitara sa, atent și corect. Darryl Hall, american. De bază, la contrabas. Peter Beets, olandez. Alergător redutabil pe clape. Ingenios, iute și periculos. De nu ești capabil să te ții de el. Bruno Ziarelli, italian la origini. Tobar îndrăcit, nemaipomenit. Toți conlucrând consistent cu românu' Florin. Aprig ceteraș, cu resurse varii. Un Grappelli actual, fără doar și poate. Sămânță lăutărească, prielnic, într-însul având. Intens cultivată, supercizelată. Ultrarafinată, vrednic exploatată. De la jazz manouche până la simfonic. A demonstrat-o deplin cântând, inedit, izbutit, cu orchestra română de tineret. Pusă și aceasta-n fața noutății, nicidecum facilă. A ritmului necruțător, genului specific. Ce nu-i la-ndemâna oricui din afara lui. Captați, membrii ei, de farmecu-i viu, fremătător orișicând…

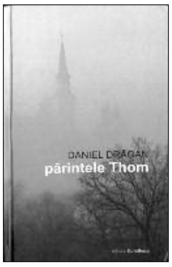
Le-a fost în frunte, la toți, adecvat, Horia Andreescu, de la „Enescu". Iscusitu', neobositu' și renumitu' mânuitor de baghetă. Și el vizibil vibrând, molipsit de „microbul" peren. Arătând, așa, că jazzu' se-mbină la fix cu simfonicu'. Dacă-s făcute meseriaș amândouă. Motiv să îi vrem insistent la Pitești pe Andreescu și Niculescu. Cu cât mai repede, cu atât mai bine…

Adrian SIMEANU

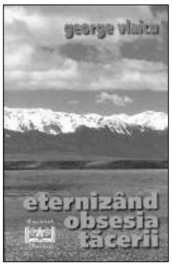
Ioan Vintilă FINTIŞ, ***Fântânile frigului***, Editura *Tracus Arte,* Bucureşti, 2014

Daniel DRĂGAN, ***Părintele Thom***, Editura *Bibliotheca,* Târgovişte, 2014

George VLAICU, ***Eternizând obsesia tăcerii***, Editura *Curierul Dunării,* București, 1998

Beatrice RUSCU, ***Creionul desculț***, Editura *Premier,* Ploiești, 2014

Alexandru Ştefan BUCESCU, ***Revendicarea androginului***, Editura *Argeş Press,* Pitești, 2014

Ion LAZU, ***Vreme închisă***, Editura *Europress,* Bucureşti, 2012

O stare alterată a gustului critic(ii literare)

Gustul critic, cel care ţine de purtător, lectorul profesionist, pare tot mai ameninţător în peisajul literar actual. Ceea ce nu mai ţine de spontaneitate, fundamentală gustului, ci *alter*itate. Fatalitatea omniprezenţei „gustului" nu trebuie să ducă la autosuficienţă critică, un alter care înstrăinează şi spiritul critic. Gustul devenit „moft" este făcător de grupări, orientări, valuri literare pe vârste, reviste şi alte păpuşării. Valoarea multor cronici e mutilată de excesiva funcţie a gustului, rătăcit ca şi ochiul critic în propria fundătură. Se risipesc prin reviste destule cronici crispate de nevoia distanţei sau, dimpotrivă, extrem de relaxate datorită prieteniei asumate, apartenenţei la grup, mişcare, ierarhii ad-hoc, etc., ceea ce ar fi explicabil dacă nu ar atrage şi judecata de valoare. Axiologia stabilită doar pe seama empaticului de-şi zice gust critic este astfel purtată pe Rosinantă şi se trezeşte după decenii ca o moară de măcinat vânt. În plus, gustul se melancolizează, folosit cu doză mare ca actant al interpretării. E miop tocmai în mijlocul developării. Poate accepta peste limite fireşti ca prioritare criterii extratextuale, care de multe ori pretind că desfac apele de uscat, valoarea de nonvaloare. Aşa se înstrăinează sâmburele autentic al oricărui bun gust de carnaţia necesară, viziunea critică. De asemenea, frustrările devin şi ele de-*gust*ătoare, ceea ce conduce la manipulări critice şi ton aberant, fie extrem de cald, fie agresiv. Actul critic se vulnerabilizează. Cronica apare ca una a viziunii critice anunţate, aşteptate, programate. Cutare revistă promovează un set de autori, cutare critic are apetit, gust, lărgit peste margini, pentru o listă anume de autori. Nu în listă sau aderenţă ar fi problema, ci în rezistenţa la o lărgire şi o adâncire a ei. În eseul *Estetica inumană* Felix Nicolau îndrăzneşte multe defrişări de situaţii literare aflate în fundătură sau, din contră, deschidere amplă. Se semnalează cu umor că nu doar gustul defrişează stările literare, ci analiza fără iluzii optice şi critice. O dozare excesivă a gustului nu poate conduce decât la Amestec, cel care ne dezbină şi ne isterizează, tot mai prezent în animozităţi literare.

Fiecare tip de gust ţine de firesc, este în fiinţa oricui, dar ubicuitatea sa în suportul critic lasă scriitorul ori izolat ori fără mişcare şi dezorientează atât de mişcătorul gust public (cu multe capete). Nici apatia, nemanifestarea gustului, nu este o cale. Lipsa spontaneităţii aduce plictiseala în receptare. Se întâlnesc şi cronici molcome, de prezentare a „conţinutului" unei cărţi, altele avântate în validări neprobate, dar şi cronici buimace, unde umoarea ţine de elemente exterioare texturii. Nu gustul mistifică, ci preumblarea lui într-un veşmânt tot mai subţiat, spiritul critic. Gustul păstrează formele literare ca şi suflătorul în sticlă, dar spiritul critic e cel care le răceşte, întărind conţinutul şi expunându-l ca obiect finit. Dacă mica apocalipsă constă în sentimentul de nesfârşire, atunci gustul e o stihie necesară a criticii vii, dar nu fără viziune şi tehnică literară. Ori cronicarul de azi scrie pe literatură cuvântul registratură, înregistrând destule *parti pris*-uri ca să nu se instaleze, în acest fel relativismul, conştiinţa împăiată, uniformizarea. Multe ierarhii şi promovări actuale poartă orgoliile, funcţiile, apartenenţele extraliterare. Nu poţi cenzura un scriitor cu ochi de strigoi nici să-l comentezi cu cel de moaşă comunală. Sunt ierarhii fără şansă, cele mai multe sunt instantanee şi aşa rămân dacă aruncăm o privire estimativă în urmă.

Un tip de gust, excomunicat, conduce textul literar în capcane exegetice. A se vedea cronicile de carte actuală în diferite reviste literare, prezenţa poeţilor la festivaluri, ş. a. Se repetă criterii părtinitoare printre cele obiective, iarăşi Amestecul, de parcă textul autorului ar fi ca stafia după beţie. Nu în arondare sau numele de scriitori anume constă păcatul, de fapt, ci că ele au la fundaţie motivaţii străine, de multe ori, de axiologie sau voit amestecate. Există destule cronici care ţintesc autorul nici mai aproape nici mai departe de un ochi critic secondat de gust, şi asta la critici de vârste diferite, dar se instalează şi senzaţia de reiterare, de viziune înşurubată, împietrită în jurul unor grupări, interese, etc. Asemenea slăbiciuni trişează până la urmă.

Criticul, oricare i-ar fi vârsta, tras în stereotipii şi anunţuri nu mai are nici gust şi nici spirit. Cronica aşteptată se urâţeşte sau îşi pierde morala. Oricum, în ciuda multor comentarii strălucite, cronica dedicată fârtaţilor, chiar şi meritată, umblă ca reflexele condiţionate, iar măsura dublă, alta pentru cei fără centru marcant, e de neacceptat. Se instalează comoditatea, confortul într-o parte, inhibiţia în cealaltă, iar zisul gust iese ca motivaţie deasupra şi se dă drept spirit critic. Plus că nimeni nu trebuie să rămână în admiraţie de sine. Deşi e molipsitoare (!?). E binevenită prezenţa din ce în ce mai pronunţată a unor polemici, redimensionări, ierarhizări pe blogurile revistelor sau chiar în articole asumate. Aşa, fiecare odisee a operei şi perspectivele critice devin fluide, nu atât de alunecoase ca pe reţelele de socializare, de întâmpinat şi ele în analiza formării unui gust nou al publicului. În această zonă, nu numai scriitorul cât şi lectorul neavizat de vreun corset/autoritate literară nu se supun unei

critici care consideră că (ea) l-a făcut şi înfăşat, mai ombilicală şi mai suverană cu cât subiectivitatea e asumată, mai să zic lăudată. Dar această postură de a sta în bătaia vântului readuce spontaneitatea în teritoriul gustului. Rămâne o problemă, însă, ce facem cu visul din ochii ţaţei sau veleitarului? Gustul kitsch se poziţionează în prim plan, este de o vitalitate pe care o are în genere mahalaua. În plus, şi critica, invadată chiar de neprofesionişti, este excesiv arondată deşi impune judecata de valoare, deodată înstrăinată. Calea de urmat se strecoară în cea mai simplă măsură, sinceritatea, chiar şi a gustului, neconvertit la autoritate, la gaşcă sau alte fiefuri.

În faţa unui călău necesar, criticul, răcit de instrumentul său, mai apare o boală, scriitorul nevalidat sau veleitarul (auto)mistifică la nesfârşit. Acuza că exact criticul cutare e ca groparul cu mâna pe craniu, mai ales când i se dă pe mâna şi revista şi audiovizualul, este una comodă. Morile sunt închise demult şi alte umori, cu gustul sălciu, apar şi dintr-o parte şi din alta. Sigur că polemica e uneori de mare calitate, dar şi trădătoare când criticul apelează mai ales la gust pentru textele avute în vedere, răcite nu de un aparat critic ci de criterii subiective. S-a întâmplat să citesc cronici puse sub această mască a gustului, unde se zăreşte sudoarea partinică de dedesubt. Se cultivă des şi critica de desfiinţare de dragul spectaculosului, cu priză imediată, adevărat, dar alunecoasă în timp. Nu-i poţi face pe toţi criticii vinovaţi de „părinţi”, dar gustul nu poate fi „instituţionalizat” prin rubrici permanente şi cu viziuni previzibile, ar fi ceva conservat la morgă. Criticul e făcut să împartă, să valideze surâsul Giocondei, pentru că misterul operei e mereu în faţă, trebuie desprins, dezinhibat, oricare ar fi stilul autorului. Un gust sastisit seamănă a instincte moarte, a hibrid, chiar dacă afişează propria seninătate. Uneori cheia unei cronici de bun gust stă în declamaţie. Şi desfiinţarea trebuie să aibă o dicţie firească, dar se întâlnesc lovituri critice dozate grosier, iarăşi un amestec de interpret şi de vestală stearpă. Că ne dorim ca o cronică de întâmpinare, de pildă, să fie oraculară, e adevărat. Dar şi frenezia neadecvată e un pas spre justificarea unei opinii grăbite, bazate pe un gust proiectat în lumina reflectoarelor, cu ochii la publicul prea restrâns ca să nu se vadă partinitatea.

O vasalitate a gustului iarăşi pare a se forma în grupurile de critici plantaţi la redacţii şi instituţii culturale, care îşi supralicitează nevoia de a impune un autor, chiar o direcţie, mişcare literară, promovare prin traducere, etc. E un fapt că în asemenea cazuri de multe ori distinsul critic/funcţionar într-ale culturii se vrea distanţat, deşi pare tras în amicii şi judecăţi axiologice globale, pripite. Morala sau criteriile pe care le oficiază sunt impecabile, dar traduse în cultul voievodatului şi descălecatului de sine ajung crispări. E adevărat că există o paletă întreagă de critici, şi la reviste şi la diverse televiziuni, fără halucinaţie de sine, ceea ce distruge starea de posesie a gustului kitsch, devenit o altă formă de tortură, cu ecou la public, adesea imitativ. E de ajuns ca un critic de prim plan să aprecieze sau nu o (nouă) carte ca plutonul, şi critic şi public, să se alinieze rapid. Un autor nevalidat de o autoritate trebuie să stea în aşteptare, uneori adâncit în propriile complexe, dar scrisul şi cititul nu pot fi luate drept soacra lui Stan Păţitul, nu!?

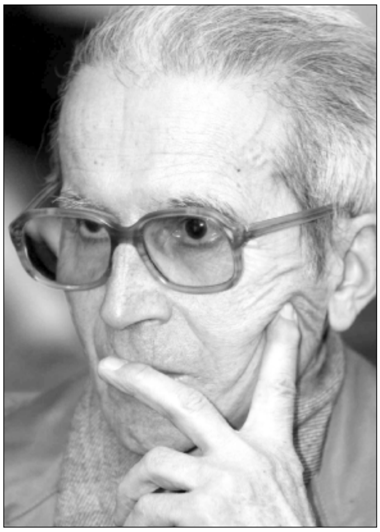
O nouă direcţie deviantă a gustului este aceea a înfundării în formule de cronică la îndemână şi la imediat, o reţetă vizibilă, moartă cum ar veni. Dacă şi autorul practică pieptul umflat şi gura crispată, iar criticul cade în uşurinţa vorbirii sau scrierii de cronici, boală comună, mai apare şi veleitarul, care creează o încurcătură a vorbei chiar şi pe bloguri sau pe site-uri culturale. Se monopolizează gustul criticii *versus* gustul publicului şi fiecare să se slujească pe sine. Pe seama gustului devenit o supapă estetică/axiologică, din păcate, se cade din vechea stihie a solemnităţii critice în familiaritate extremă. E bună dezinhibiţia, dar apar ierarhiile şi promovările pândite de vicii şi neseriozitate. Gustul nu ţine de apucătură, nu este instrument pentru intrigi şi alte „bărbăţii”, am fi într-o invazie kitsch. Gustul fiecăruia ţine de personalitatea fiecăruia, e înstrăinat prin utilizare subliminală. Altfel, am lăsa doar morţii să aibă conştiinţă. Dacă nu omorâm astfel chiar scriitorul, mai ales că pe clasici aproape i-a omorât învăţământul nost'.

O altă apucătură umblă printre noi, literaţii, inerţia de opinie. Cu gustul expus, cutare critic merge din carte în carte la un autor preferat conform unei opinii formate, osificate, creând astfel o regresie de lectură a publicului. Nimic nou, îşi spune cumpărătorul, care se uită pe coperta ultimă cu semnale critice repetitive, previzibile. Uneori ochiul comun reflectă mai bine împăierea gustului, învechirea spontaneităţii, distanţa faţă de prezentările de carte care mimează iluminări mai ceva ca Rimbaud. Vezi lansările de carte în contrast cu apetenţa publicului.

Criticul afectat de gustul fals, motivaţie a opiniei critice vehemente sau gonflabile, face vremurile dedate la cultură ca la o grafie străină. Criza judecăţii de valoare tinde să devină o siestă, e ca pomelnicul, dacă nu formează şi gustul public. În supradoză, gustul nu mai e o virtute a criticii literare, creează fisuri, falsuri de receptare a cărţii în genere. Excesul introduce, în cele din urmă, o măsură nepotrivită, o viziune credulă ori injustă asupra textelor. Bunul gust ţine de „instinct”, aş spune, de ceea ce nu se mai poate reduce în fiinţa lectorului, profesionist sau nu. Dacă e prea sau foarte devine fals, înstrăinat. Nu preferinţele de lectură sunt în cauză, ele ne exprimă, ne conduc spre noi înşine, dar nu înseamnă că trebuie să devină pre-judecăţi de valoare sau de partinitate şi arbitrar, ci trebuie neconvertit, sublimat chiar. Gustul e cel dintâi care ne conduce spre carte, dar măsura cu care ierarhizează operele trebuie stăpânită de criticul avizat. Altfel, capriciul bate şi puterea de selecţie a lecturilor, fundamentală într-o lume invadată de apariţii editoriale, derutantă pentru un public plural, al cărui gust trebuie mereu şi mereu format de profesionişti. Un Amestec de gust, spirit critic, amiciţie, interes, etc. este unul străin, un vechi moft, bine adaptat printre noi.

Viorica RĂDUŢĂ

Amprente alese

Deasupra ta....

Deasupra ta mai se roteşte un cer de demult
în răsărit cu soarele enorm învâlvorat
şi ziua din neguri născându-se
cum din ale mării talazuri zeiţa.
Pe maluri de ape cumpăneşti limpeziri năluciri
ţărmuri imaculate ce doar cu visul se-ngână.
Cum mai străvezi deasupra-ţi cerul dintâi, întrebi,
după ce ai cutreierat imperiul pădurii
pardosit spre bârlogul lupilor cu oseminte de mioare
şi după ce ai văzut pe cărări stirpea de vulpi
trepădând şi dansând în gură cu păsări ucise.
Când între tine şi lucruri aşterni privirea
cea cu tăişuri şi sclipete de oţel
tot mai te pierzi în mirare şi întrebi –
cum mai se roteşte deasupra-ţi cerul de demult
tărâm într-ale sale de nimic maculat.

Flagrant anapoda

Pe-atunci când tu
    erai pândit hăituit
            de mahării de fier

sfruntaţii aceia
    zdrumicau maculau
            făgaşul bunelor noime

şi răul
    îl întronau
            deasupra binelui

şi lucrul strâmb
    mai presus
            de cel drept

crunt jinduiau
    o, dreaptă măsură
            să-ţi curme gâtul

şi ţie
    slujitor binelui
            să-ţi sfarme trupul

de ei dezise
    temeiul înalt
            suişul în piscuri

cruciş te-aţinteau
    şi-n ropotul pietrelor
            în hăuri te prăvăleau.

Avataruri

Vrei să fii desluşit unul
    dar în tine hălăduiesc
            doi sau mai mulţi.
Vrei să fii neapărat aci
    dar eşti şi mult dincolo
    ori pe tărâmuri abia năzărite.
Vrei să fii necurmat drept
    dar te-alegi şi pieziş
            ori de-a dreptul strâmb.
Vrei să fii neprihănit alb
    dar în tine se-nvâlvorează
                    şi alte culori.

Pe unde te-abaţi
    cauţi dreapta măsură
    miezul din lucruri
    cumpăna fără greş.
Seamă iei cum... zare cu zare
    te-mbracă în aceleaşi
    şi mereu tot alte
    luminişuri pâcle umbrişuri.
Ce e deasupra
    se pierde departe,
Ce e departe
    răsare pe-aproape
Şi drumul cel lin
    drumul cel mai lin
Pururi semănat e
    cu şiruri de trape hârtoape.

Montană

Un şirag de hoinari
săltând şi săltând pe
al muntelui greabăn. Biruite
de-a rândul... poieni tăpşane vârfuri.

Mereu mai sus strămutate peste
umerii noştri zările depărtările.
Şi mai pe-aproape fiindu-ne
arcada cerului cu străvezimi de sticlă.

Mărmurite pe maluri de iezere
siluetele noastre sporeau alungindu-se
în oglinzile apei unde noi sprijineam
pe creştet deopotrivă nadir şi zenit.

Adieri preschimbate-n vârtejuri
urzeau un grai prelung şopotit

ne-mbrăcau în straie de vânt
şi-nvâlvorau floarea-de-colţ.

Nicicând pe-ale văzduhului cline
pentru noi mai viu n-au clipit
Luceafărul-de-Ziuă, Luceafărul-de-Seară
picurând linişti şi timpul hotărnicindu-l.

Buletin de ştiri

O voce
cutreieră văzduhul şi sporovăie de
Asia Africa Europa şi ce mai urmează -
tot flenduri pestriţe mai mari sau mai mici
ce întâi şi întâi fost-au zice-se una şi
aceeaşi mantie.
Şi cum de ani milioane băltesc pe-un albastru
cu ondulări
de mătase şi neistovit puiază făpturi puhoaie
feluri de chipuri mai albe mai negre mai şofranii
mereu pe-ntrecute cu termitele şi nourii de lăcuste
aprinse de sete săgetate de foame nemaiaflându-şi saţiul
se vântură năboiesc vetre de naştere
alte vetre adulmecă
şi la menite ceasuri sfârtecă inimi însângerează pietre.
Nemaiaflându-şi saţiul ele între ele se răpun
iar de mărturie necurmatei zbateri
rămân oseminte vraişte pustia.

Terra şi ai săi

Pe-nsingurata Planetă Albastră
răsar pojaruri de negre pete
semenii tăi ascut săbii rânduiesc gloanţe
şi una-două detună-n inimi de fraţi.

Pe-nsingurata rătăcitoare Planetă
unde anume de-acum nu mai contează
negreşit în mai multe locuri deodată
sunt ceasuri de pândă prăvăliri sfâşieri.

Fraţii asupra fraţilor năboiesc
ştiind neştiind în sânge de-al lor se scaldă
şi de sminteală înneguraţi
înfig între ei himerice pietre de hotar.

Asculţi mirându-te întrebându-te –
cine rosteşte cine a mai rostit
că pe stinghera Planetă Albastră
acea veche străveche poveste cu
Cain şi Abel s-ar fi veştejit?!

Alergai desculţ...

Alergai desculţ şi-n uitare de sine
înaripat la subsuori de pâlpâit de aripi
săltând şi săltând pluteai într-un soi de vântoasă
poteci şi drumuri pe tălpile tale se iscăleau
în vreme ce tu le vroiai împletite în trei în patru
straşnic legate într-un bici preschimbate
şi din el plesnind tare mai tare
să auzi văile huind hohotind i-hu i-ha
să înnozi apoi o piatră în vârful biciului
s-o zvârli în sus şi departe din toate puterile
să aţinteşti a cerului boltă de sticlă şi
una-două ţăndărită s-o asculţi zuruind
într-o asurzitoare nemaisfârşită grindină de cioburi.

Târziu te plimbi pe-aceleaşi locuri
nu te plimbi singur
prin zvon de frunzişuri ţi se năzar paşi alergând
întrezăreşti siluete două ce-şi stau faţă-n faţă.
Tu unul înmărmurit în două trupuri
ci cum să-ţi spui ţie însuţi celui de mai ieri –
noi doi suntem aievea unul, copile.
Acela te-ar aţinti pieziş mirat foarte şi pe dată
s-ar îndepărta fluierând
să se-asculte pe sine curgând în ecouri
departe pe văi i-hu i-ha.
Acum în zarea genelor se zbat vălurind
înalte perdele de lumină, de umbră.

Jocul de-a facerea

Piscul acela crescut în şoldul dealului,
înalt deasupra râpii,
un ţipăt de piatră stăpânind preajma şi atât de ascuţit
că în vârfu' lui se-odihneau o clipă doar păsări şi aştri.
Noi amândoi copii ne-abăteam uneori într-acolo
de cei de seama noastră tiptil răzleţindu-ne
şi desluşeam în răstimpuri bufnet surd de sapă şi
chicotit de femei ce veneau din sat să scobească
pământul, căutând humă pentru ţesturi.
O dată tu ai luat un bulz de lut
şi ai început să-l frământi între degete.
Uite ziceai ăsta e capul ăsta e gâtul uite şi trunchiul
cu umeri piept şi ce se mai cuvine. Iată mâinile
şi picioarele – câteva beţigaşe leagă părţile între ele
şi pe dată trupul e încheiat.
Ăsta e bărbatul ziceai acuşi-acuşi e gata şi soaţa lui.
Aşa e facerea ziceai aceea cu bărbatul şi femeia
Pfiu! ai suflat apoi uite să le dăm şi-un vânticel
de viaţă
şi ai aşezat în palmă omuleţii răsturnându-i uşor.
Hai să facem şi noi, îngânai, întocmai ca ei
să ne lăsăm devale.
Şi ne-am îmbrăţişat dându-ne de-a rostogolul
răsucindu-ne şi tu zbătându-mi-te în braţe zvârlugă.
Tresăltai scânceai şi de-odată îmi lunecaşi
de-o parte spunând
of! ia mai lasă-mă ce mă tot strângi atâta
hai mai bine să vedem pe unde-or fi omuleţii!

Florian STANCIU

Democratura

1.

Când m-am dus şi m-am aşezat la zidul amintirilor am simţit o imensă uşurare.

Când am comandat foc şi am vrut să mă împuşc am început să plâng.

Cel viu din mine îl împingea pe cel mort către limanul vieţii.

Sosise vremea judecăţii.

2.

Îşi amintea perfect.

Era ziua de 21 decembrie 2010.

O zi frumoasă, cu un soare care se lăsa ghicit printre nori. Peste dealurile din Ciupa căzuse zăpada mieilor. O zăpadă neagră, amestecată parcă cu praful unui secol. Privea pe geam contrariat către pădurea încă înfrunzită, pictată în paleta policoloră a toamnei.

Constată că, dincolo de fereastra dublă a geamului editurii sale, se ciocneau două anotimpuri, prezente pe acelaşi câmp de luptă al naturii: cel al frunzelor, în bătaia vântului, şi cel al zăpezii, sosită din ceruri, murdară şi neavenită pentru un iubitor de frumos, cum se considera el. Purtător a peste cincizeci de toamne şi ierni, una mai frumoasă decât alta.

3.

Îşi dusese mâinile către ceafă să se relaxeze, din încordarea în care căzuse fără să vrea, ca atunci când un presentiment te bântuie.

Telefonul suna.

Duse mecanic mâna spre el, căutându-l pe pervazul geamului.

- Alo, da, spune dragă!...

Era secretara.

Intuise că ea văzuse ceva în acel plic pe care-l primise recent. Era asemenea unei iepe ce simte mirosul lupului!

- Da, … desfă plicul…

- Nu-i mai bine să vi-l expediez azi cu Prioripost-ul, să-l primiţi mâine pentru a-l citi mai atent, - zise femeia de la celălalt telefon.

- Nu! Desfă-l şi citeşte să audă toată redacţia, zise el la cacealma.

- Dacă Dumneavoastră vreţi, aşa o să fac!

Femeia începu să citească, prin telefon. Apoi, se opri din citit, sugerându-i că nu e bine să continue. El a înţeles despre ce era vorba mai departe, aşa că îi spuse:

- Zi ce scrie, nu mă mai suci atâta. Citeşte!...

De la celălalt capăt al firului, din redacţia ziarului, aflat în Bărăgan, secretara începu să citească sacadat, parcă temându-se de ce va găsi în conţinutul scrisorii: „Consiliul Naţional pentru Studierea Arhivelor Statului – denumit în continuare CNSAS –; numărul… aşa, din data de, mă rog…; *„Domnului Sebastian Dumitraşcu, Director General al grupului de presă Trident. Vă aducem la cunoştinţă că, în urma unei cereri depuse la instituţia noastră, datorită funcţiei pe care o ocupaţi, urmează să fiţi verificat în legătură cu posibila calitate de agent sau colaborator al poliţiei politice comuniste, potrivit art. 2, litera n, din legea nr. 187/1999 privind accesul la propriul dosar şi deconspirarea poliţiei politice comuniste, modificată şi completată de O.U.G. nr. 16/2006. În acest sens vă comunicăm faptul că aveţi obligaţia de a ne pune la dispoziţie o copie a carnetului de muncă…”*

- …, bine, bine, dragă, pune-o la Prioripost şi vă ţin la curent cu rezultatul anchetei. Mai bine zis, ce primiţi de acum încolo, de la CNSAS-ul acesta, puneţi direct la Poştă; sunt eu sătul de K.G.B.-ul acesta de tip nou, eliberator de certificate de bună purtare. Ai dracului, altă treabă nu au decât să se ocupe de presă. La revedere şi vedeţi să încheiaţi numărul acesta de ziar cât mai repede.

Trânti telefonul în suport şi părăsi clădirea editurii, de parcă afară s-ar fi anunţat vreun uragan. Căuta să-şi păstreze calmul aparent, dar în sufletul său se stârnise un val de mânie amestecat cu teamă şi ură. Un vulcan fierbea în el. Se urcă în maşină, dar şoferul întârzie să plece.

- Nu pleci, Jeane, ce aştepţi?

- Ziceţi-mi unde şefu', şi vă duc glonţ!...

- Du-mă undeva, unde să nu mă deranjeze nimeni.

- S-a făcut şefu', doar mă ştiţi!

Şi se făcură nevăzuţi, deşi era în toiul zilei. În urma lor rămăsese doar praful străzii ca o amintire târzie de tinereţe.

4.

Când şi-a revenit din buimăceala ce l-a apucat, în urma veştii primite, era deja noapte. Rămăsese, aşa, nemişcat de câteva ore, fără să mediteze la nimic concret, deşi făcea eforturi considerabile să se limpezească. Nu ştia de unde să înceapă şi unde să se oprească în amintirile despre trecutul său pentru a opri mânia ce-l cuprinsese. Era ceva orb în firea sa, ceva, nedesluşit ca un sfârşit ineluctabil. Şarpele mort al trecutului înviase şi muşca vârtos din el…

5.

În cei 49 de ani ai săi, ziaristul, editorul, patronul şi bunicul Sebastian Dumitraşcu nu mai fusese atât de încercat în a se cunoaşte pe sine însuşi. Căuta acum fuioare de amintiri pe care să le lege cap la cap pentru a ieşi din hăul în care

alunecase la simpla enunţare a iniţialelor CNSAS, un fel de Inchiziţie democratică la adresa lor, a celor care, în regimul comunist fuseseră oameni de nădejde ai unei epoci pe care nu o regretă, dar din care nu putea ieşi fără să se fi murdărit cu amintirea trecutului său.

Figura sa de om boem, bănuită de un aparent calm, se trăda acum prin agitaţia privirii, plecată în căutarea unor răspunsuri pe care nici el nu le intuia, deşi credea că se cunoaşte destul de bine.

6.

Se trezi că discută cu el însuşi, de parcă ar fi vorbit cu un altul, unul necunoscut şi misterios: „*Cine sunt eu pentru această securitate? Ce dracu' o scrie în dosarul meu? Cine ştie ce declaraţii şi amintiri ale unora se vor mai găsi pe acolo, cu referire la mine?*"

7.

Rămăsese cu mâna în bărbie, tăiat de ape, trecându-şi în revistă întreaga viaţă, ca un muribund, în ultimele sale clipe. „*Da, rosti, fără să vrea cu glas tare, am dat şi eu declaraţii pe când lucram în tipografie, dar, nu cred să fi adus atingere cuiva. În fond, am făcut şi eu ce a făcut toată lumea: am respectat legile timpului meu şi ele mă transformă, astăzi, în vreun infractor".*

Se privea acum pe dinafară, ca un străin, căutându-şi punctele nevralgice din trecutul său de tipograf, de ziarist, de activist, de om care a lucrat în instituţii cheie ale partidului şi ale statului comunist. Se enervă şi mai tare când observă că, şaptesprezece ani de democraţie, în gândirea sa, tot partidul avea întâietate în raport cu statul.

Ceva era blocat în capul acela care întârzia să încărunţească.

8.

- Dă-i naibii. Nu le dau documentele şi gata. N-au decât să caute ei, ca orbeţii. În fond, ce o să-mi facă? Sunt un privat, reprezint 3% al acestei ţări, care-şi câştigă pâinea din propria afacere. Imbecilii! Pe cine mai interesează de mine? Dar, ai dracului, caută prin gunoaiele trecutului pentru a scoate la iveală lucruri cu care te şantajează, la o adică...

9.

Acum, fără să vrea, ca un curent înşelător de ape, ajunsese, a câta oară, la judecata propriilor sale fapte. Şi peste asta nu putea trece. Putea să judece pe oricine, dar se împiedica de el însuşi în problemele trecutului; putea să-i ierte pe toţi cei care-i făcuseră rău la Revoluţie, dar acum nu se putea ierta pe el însuşi şi asta-i bloca gândirea, ca un ceas a cărui baterie uzată bate într-una aceeaşi clipă…

10.

Sebastian Dumitraşcu a fost unul dintre foştii stâlpi mărunţi ai societăţii comuniste şi el ştia acest lucru. Se vedea pe atunci tânăr, dezinvolt, gata să culeagă curcubeie de pe cerul patriei şi dintr-o dată, aripile amintirilor sale se prăbuşeau, văzându-se, parcă, scriind acele informări colective pe care le dădea căpitanului Vasile Vulpe, ofiţerul de obiectiv de atunci, ori de câte ori se întâmpla vreo nenorocire în schimbul său. Dar ce scrisese el în acele note şi cum le semnase era un mister chiar şi pentru el acum…

Când ajunsese aici, el însuşi nu ştia mai nimic din ce se întâmplase în acele vremuri în care ar fi scris şi de taică-su numai să poată scăpa basma curată.

11.

„*Doamne, Dumnezeule, cum am uitat toate acestea? Şi, dacă ies la iveală note, informări, bla, bla şi alte nenorociri care-i plac presei?*". Se şi vedea pe prima pagină a vreunui ziar, dând apă la moară detractorilor săi: „*Sebastian Dumitraşcu, justiţiarul presei, a dat note informative...*".

Fie şi numai la rostirea acestei fraze, sângele-i invada vederea…

Gheorghe FRANGULEA

Le Pont des Amoureux

Les pas hésitants
Nous entrainent au hasard,
Dans le dimanche couchant,
Vers le mythique Pont du Départ…

Voilés de la caresse du soir tombant,
Toi, tu me racontes
l'histoire du Roi Massinissa,
Moi, je te raconte l'histoire du Roi Burebista…
Et la chair bridée du murmure de la Seine,
Porteuse de son épopée éternelle,
Maîtresse de ses mystères atemporels,
Berce le reflet de nos yeux ensorcelés…

Soudain, ta main,
Tendresse au parfum de promesse,
Enlace la mienne, frissonne,
Quêtant un peu de certitude à notre ère…

Un vagabond pieds-nus,
Complice innocent sans-souci nous sourit
En passant: Vous vous êtes trompés de pont,
Chers camarades!

Au loin, si beau à contempler,
Il se dressait majestueux
Le Pont des Cadenas
Des Amoureux…

Marilena LICĂ MAŞALA

Turcu

Lică

Mitică

CARTEA ÎNGERILOR*

CĂLĂTORIILE GÂNDULUI

■ Timpul este un bătrân care are patru fiice frumoase ca lumina soarelui: primăvara, vara, toamna şi iarna.

■ Gheaţa este tristeţea din sufletul oamenilor care nu mai cred că fericirea va mai reveni vreodată.

■ Râul curge spre întâlnirea cu iubita sa, marea.

■ Un copil este o rază de soare care luminează în întunericul din jur.

■ Moartea – o uşă închisă pentru ultima oară.

■ Un om matur este unul care crede că nu mai e nimeni ca el.

■ Vânturile nu dorm niciodată pentru că sunt blestemate să călătorească.

■ Ferestrele sunt ochii casei.

■ Timpul este o zână rea care ne face să îmbătrânim prea repede.

■ Gheaţa e inima Crăiesei Zăpezilor.

■ Frunzele copacilor cad atunci când ei îşi plâng amărăciunea.

■ Casa are ferestre ca să vadă Luna.

■ Luna şi soarele sunt doi logodnici ce îşi dau întâlnire la fiecare eclipsă.

■ Nimic nu-i rău sau bun când vorbim despre moarte. Totul depinde de gândirea noastră.

■ Omul mare este o fiinţă care are multe regrete.

■ Când învăţ, descopăr.

■ Timp? Amintiri închise într-o cutie.

■ Când este pace între oameni, vânturile se ascund şi dorm.

■ Noapte? Ziua a închis ochii.

■ Când ninge, cerul se îmbrăţişează cu pământul.

■ Vânturile nu dorm niciodată pentru că le place să călătorească.

■ Lumea a fost creată de Dumnezeu ca să nu mai fie atâta pustiu.

■ Timpul este un cavaler care are două lănci, una foarte lungă, alta mai subţire, şi 12 soldaţi înarmaţi cu numere de la 1 la 12.

■ Când lumea tace, Dumnezeu plânge. De bucurie..

■ Vânturile bat ca să nu se rătăcească.

■ Lacrimile lui Dumnezeu au îngheţat de supărare. Şi ninge.

■ Când dorm, vânturile dorm în sânul lui Dumnezeu.

■ Lumea este o uriaşă clepsidră, iar eu sunt un bob de nisip în ea.

■ Tăcerea este muzica lui Dumnezeu.

■ Timpul este o pasăre ciudată care zboară într-o singură direcţie.

■ Iarna are inima de gheaţă.

■ Frunzele copacilor cad atunci când au rău de înălţime.

■ Când râul curge, de fapt plânge.

■ Copiii sunt nişte fiinţe dulci, ca nişte gândăcei care răzbat prin frunzele uscate luptându-se cu viaţa.

■ Moartea – o stranie chemare.

■ Un om mare mi se pare un robot care face ce este programat, fără să mai ia seama la cei mici.

■ Când dorm, vânturile dorm ascunse între crengile copacilor.

■ Casa are ferestre ca să poată respira.

■ Timpul meu se măsoară în bătaia inimii mele.

■ Gheaţa este povara râului.

■ Frunzele murind pământului dau viaţă.

■ Casa are ferestre ca să aibă păsările unde să ciripească.

■ Moartea are gust de ţărână.

Alexandra Ştefana ŞTIRBU, Alina Ştefana JIANU, Raluca Andreea ROŞESCU, Ana Maria DALA, Ioana Daniela BĂDESCU, Roxana Constanţa PETRA, Raul Alexandru ENE (10 ani

* Textele fac parte din *Cartea îngerilor*, un volum scris de copii cu vârste cuprinse între 9 şi 14 ani, în anul 2007. Cartea nu şi-a găsit sponsorul şi a rămas în manuscris.

ZILELE MUNICIPIULUI PITEŞTI
Ediția a XXII-a, Mai 2014
ACTIVITĂȚI CULTURALE

■ Miercuri 14 mai 2014: Conferinţa internaţională: Drept şi Administraţie Publică – Editia a V-a. Universitatea „Constantin Brâncoveanu” Piteşti.

■ Joi 15 mai 2014: Operă în concert: „Flautul Fermecat” – operă în două acte, de W. A. Mozart; dirijor Vlad Agachi. Casa de Cultură a Sindicatelor Piteşti.

■ Vineri 16 mai 2014: Meciuri demonstrative de STREETBALL, susţinute de studenţi ai Universităţii Piteşti, Piaţa Primăriei Municipiului Piteşti;

■ Bach în Showbiz: J. S. Bach reinventat în spectacol multimedia, Casa de Cultură a Sindicatelor Piteşti.

■ Sâmbătă 17 mai 2014: Concursul Naţional de Dans Sportiv „Dansul Florilor“ – ediţia a XXVI-a, Sala Sporturilor Piteşti;

■ Expoziţie auto cu autoturisme de epocă, Piaţa Primăriei Municipiului Piteşti;

■ Demonstraţie de aeromodelism, Piaţa Primăriei Municipiului Piteşti.

■ Duminică 18 mai 2014: Cupa Municipiului Piteşti la STREETBALL, Piaţa Primăriei Municipiului Piteşti;

■ Cupa „30 de ani“ la înot, Bazinul Olimpic de Nataţie Piteşti;

■ Crosul Municipiului Piteşti, Parcul Lunca Argeşului Piteşti;

■ Spectacol dedicat „Zilelor Municipiului Piteşti”, Piaţa Primăriei Municipiului Piteşti;

■ Luni 19 mai 2014: Lansarea revistei-document „Restituiri“, Centrul Cultural al Municipiului Piteşti.

■ Marţi 20 mai 2014: Festivitatea de premiere a elevilor câştigători ai concursului „Să ne cunoaştem oraşul“, Primăria Municipiului Piteşti;

■ Evocare istorică legată de „naşterea“ municipiului Piteşti. Inaugurare „Capsula Timpului“, Monumentul „Mircea cel Bătrân“ Piteşti;

■ Festivitatea de premiere a câştigătorilor concursului „Cea mai bine gospodărită Asociaţie de Proprietari din municipiul Piteşti”, Primăria Municipiului Piteşti;

■ Vernisajul expoziţiei de pictură „Piteşti oraş verde”, Centrul Cultural al Municipiului Piteşti;

■ Spectacol „Dansuri Multietnice“, Piaţa Vasile Milea Piteşti;

■ Recital extraordinar FELICIA FILIP, în spectacolul „FATA DIN VIS“, Casa de Cultură a Sindicatelor Piteşti;

■ Miercuri 21 mai 2014: Festivitatea de premiere a unităţilor de învăţământ participante la Simfonia Lalelelor, ediţia a XXXVII-a 2014, Primăria Municipiului Piteşti;

■ Lansarea volumului de proză „Mireasa Neagră“, a scriitorului Marin Ioniţă, Primăria Municipiului Piteşti;

■ Slujbă religioasă închinată Sfinţilor Împăraţi Constantin şi Elena, patronii spirituali ai municipiului Piteşti, Piaţa Primăriei Municipiului Piteşti;

■ Vernisajul Expoziţiei de Pictură „Amintiri în culori”, Complexul Expoziţional „Casa Cărţii“ Piteşti;

■ Spectacol de muzică tânără „Carnavalul Tinereţii”, Piaţa Vasile Milea Piteşti;

■ Joi 22 mai 2014: Concert simfonic aniversar „Voievodul Ţiganilor“, de Johann Strauss, Casa de Cultură a Sindicatelor Piteşti.

■ Vineri 23 mai 2014: Premiile Revistei „Argeş“, Centrul Cultural al Municipiului Piteşti.

Cafeneaua literară

Revistă lunară editată de
Centrul Cultural Piteşti
sub egida
Consiliului Local Piteşti şi a
Primăriei municipiului Piteşti
Fondată în ianuarie 2003

REDACȚIA

Director: Virgil DIACONU
Redactor-şef: Marian BARBU
Redactori: Nicolae EREMIA
Gheorghe FRANGULEA
Ion PANTILIE
Denisa POPESCU
Liliana RUS
Florian STANCIU

Culegere:
Ioana NACIU

Corectură:
Liliana RUS

Tehnoredactare:
Simona FUSARU

Prezentare artistică:
Virgil DIACONU

ADRESA REDACȚIEI:

Centrul Cultural Piteşti,
Cafeneaua literară,
strada Craiovei nr. 2, bl. G 1,
sc. C, et. I, Casa Cărţii, 110013,
Piteşti
Tel.: 0248/216348, 219976
Fax: 0248/210068

e-mail:
cafeneaua_literara2003@yahoo.com
http://www.centrul-cultural-pitesti.ro

Cont: 50104122256,
Trezoreria Piteşti
ISSN: 1583-5847

Responsabilitatea asupra conținutului textelor revine autorilor, conform legii. Autorii pot avea şi alte opinii decât ale redacției.

Manuscrisele primite la redacție nu se înapoiază.

Revista poate fi găsită la chioşcul Muzeului Literaturii Române, Bucureşti.

Tiparul executat la
S.C. Tiparg S.A.,
tel.: 0248/221.348,
e-mail: office@tiparg.ro.

Clovnii fac parte din colecţia S.N.

Ziua Copilului şi a copilului din tine

CARTEA ÎNGERILOR

CE ESTE UN COPIL?

■ A fi copil înseamnă a fi întreg.
■ Copilul este fiinţa care face lumea să râdă.
■ Lui Iisus I-au plăcut copiii pentru că ştiau să se joace.
■ Copilul este străbunul omului mare.
■ Orice copil este „preferatul mamei", „băiatul tatei", este „piticul fratelui" şi „lasă-mă în pace" al surorii.
■ Copilul îşi priveşte părinţii cu înţelepciune. Ştie că joacă teatru.
■ Copilul este regele jucăriilor.
■ Chiar dacă ai părinţi şi nu-L ai pe Dumnezeu, orfan te numeşti.
■ Un copil e o floare pură care nu ştie ce-i ura.
■ Copilul este oglinda omului mare.
■ Ce este un copil? Este o fiinţă cuminte, deşteaptă, cu părul creţ, care merge la cursuri de tenis şi este ascultător părinţilor săi.
■ Un copil este cel mai de preţ dar de la Dumnezeu pentru oamenii mari.
■ Copilul este fiinţa care îşi dovedeşte inocenţa, are drepturi şi el, iar oamenii trebuie să nu uite acest lucru.
■ Un copil este un înger bun, firav, ascultător şi harnic, un cadou dat de Dumnezeu lumii.
■ Copilul este jucăria preferată a lui Dumnezeu.
■ COPIL: un trup mic cu suflet mare.
■ Cred că suntem nişte fiinţe fără de care lumea aceasta ar fi tărâmul zmeilor.

Bogdan C. LĂDUNCĂ, Elena Daniela TURCESCU, Andra Elena TOBOIU, Paul Cristinel STOIAN, Raluca Andreea ROŞESCU, Andra ŞERBAN, Ana Maria DALA (10 ani)

EŞTI MÂNDRU CĂ EŞTI ROMÂN?

■ Da, pentru că România e ţara oii Mioriţa şi a ciobanului care a fost ucis de prietenii lui cei mai buni...
■ Da, sunt mândră, pentru că am învăţat că în ţara noastră trăieşte râsul şi cele mai mari haite de lupi.
■ Sunt mândru că limba românească e frumoasă, dulce şi uşoară, numai verbele sunt cam greu de conjugat.
■ Nu sunt mândru de ţara asta, pentru că atunci când o să mă fac mare trebuie să plec în Spania, să muncesc şi nu vreau să mă despart de mama şi de tata.
■ Da, sunt mândră că avem o ţară renumită, are învăţători buni şi trotuare, că nu au voie copiii pe stradă.
■ Eu sunt mândru că sunt român, că trecutul ţării e glorios, noi am luptat în războaie şi chiar dacă le-am pierdut, noi tot viteji eram. Numai Ştefan îi învingea mereu pe turci, că mama lui nu-l mai primea acasă dacă lua bătaie la război.
■ Da, pentru că Piteşti este cel mai frumos oraş din România, cu lalele în centru şi fântâni carteziene.
■ Eu sunt mândru pentru că românii sunt oameni deştepţi care se pricep la multe...
■ Sunt mândră că sunt româncă, pentru că m-am născut într-o ţară care are toate formele de relief, floare de colţ şi floare de codru.
■ Da, pentru că noi suntem primii la gimnastică, luăm premii în Franţa cu copiii, dar avem şi pedepse, că te trage pe roată sau te trimite la mină dacă te iei de femei şi dă oamenii afară din serviciu şi de la bloc şi nu le dă bon de hrană şi de apă şi e rău de familia aia.

Roxana CIOBOTEA, Ciprian DUMITRU, Adrian NICOLAE, Mirabela ŞERBAN, Laurenţiu STERIAN, Andrei VIŞAN, Andrei BONCEA, Mădălina LUPU, Marian PĂTRAŞCU, Albert VAMANU

Cafeneaua literară este membră **APLER** şi **ARPE**.

Vizitaţi Cafeneaua literară la adresa www.centrul-cultural-pitesti.ro